

**STRATEGIA
INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY LESZNO
NA LATA 2009-2013**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	7
1.1. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-PRAWNE.....	8
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE.....	10
1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	13
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	27
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	28
2.2. DEMOGRAFIA	30
2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE Z PERSPEKTYWY OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	34
2.4. KWESTIA DZIECKA	46
2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	52
2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ	58
2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	63
2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI	67
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	70
2.10. ANALIZA SWOT	78
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	85
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	88
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	92
3.1. MISJA	93
3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ.....	96
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	109
4. UWAGI KOŃCOWE.....	115

WPROWADZENIE

Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin, mieszkańców gminy.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w **Ośrodku Pomocy Społecznej w Lesznie** przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu.

Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (Narodowa Strategia Spójności) oraz Narodową Strategią Integracji Społecznej, wyznaczającymi działania i stwarzającymi możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 roku.

W pracach nad strategią uczestniczyli poniżej wymienieni eksperci, specjaliści, przedstawiciele środowisk oświaty, kultury, ochrony zdrowia, sądownictwa, policji, pomocy społecznej, przedstawiciele organizacji pozarządowych i samorządu lokalnego.

Lista osób (oraz reprezentowanych przez nie instytucji lub organizacji), które uczestniczyły w pracach nad strategią

Lp.	Imię i nazwisko	Przynależność (instytucja, organizacja)
1.	Mirosława Dziadkiewicz	Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie
2.	Barbara Koza	Przewodnicząca Rady Gminy Leszno

3.	Barbara Gębala	Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ożarowie Mazowieckim
4.	Zdzisław Biszewski	Dyrektor Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej w Warszawie
5.	Anna Siberska	Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Blizne Jasińskiego
6.	Marcin Kraszewski	Komendant Komisariatu Policji w Lesznie
7.	Ryszard Bloch	Kurator zawodowy III Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Grodzisku Mazowieckim
8.	Anna Raszkwicz	Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Lesznie
9.	Iwona Zielak	Kierownik Środowiskowego Domu Samopomocy w Łubcu
10.	Adam Klecha	Dyrektor Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lesznie
11.	Alina Stryczewska	Dyrektor Zespołu Szkół Publicznych w Lesznie
12.	Liliana de Vacqueret	Dyrektor Zespołu Szkół Publicznych w Zaborowie
13.	Zbigniew Piotrkowski	Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lesznie

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leszno na lata 2009-2013 składa się z trzech zasadniczych części, tj. części wstępnej, diagnostycznej i programowej.

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu – są w niej przedstawione: aspekty społeczno-prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna, oraz analiza dokumentów strategicznych, z którymi powinna korespondować i być spójna strategia.

Część diagnostyczna dokumentu zawiera charakterystykę gminy, informacje na temat sytuacji demograficzno-bytowej jej mieszkańców oraz diagnozę problemów społecznych gminy, opartą na badaniu źródeł zastanych oraz analizie specjalnie skonstruowanych do tego celu ankiet i wywiadów. Diagnoza obejmuje następujące kwestie:

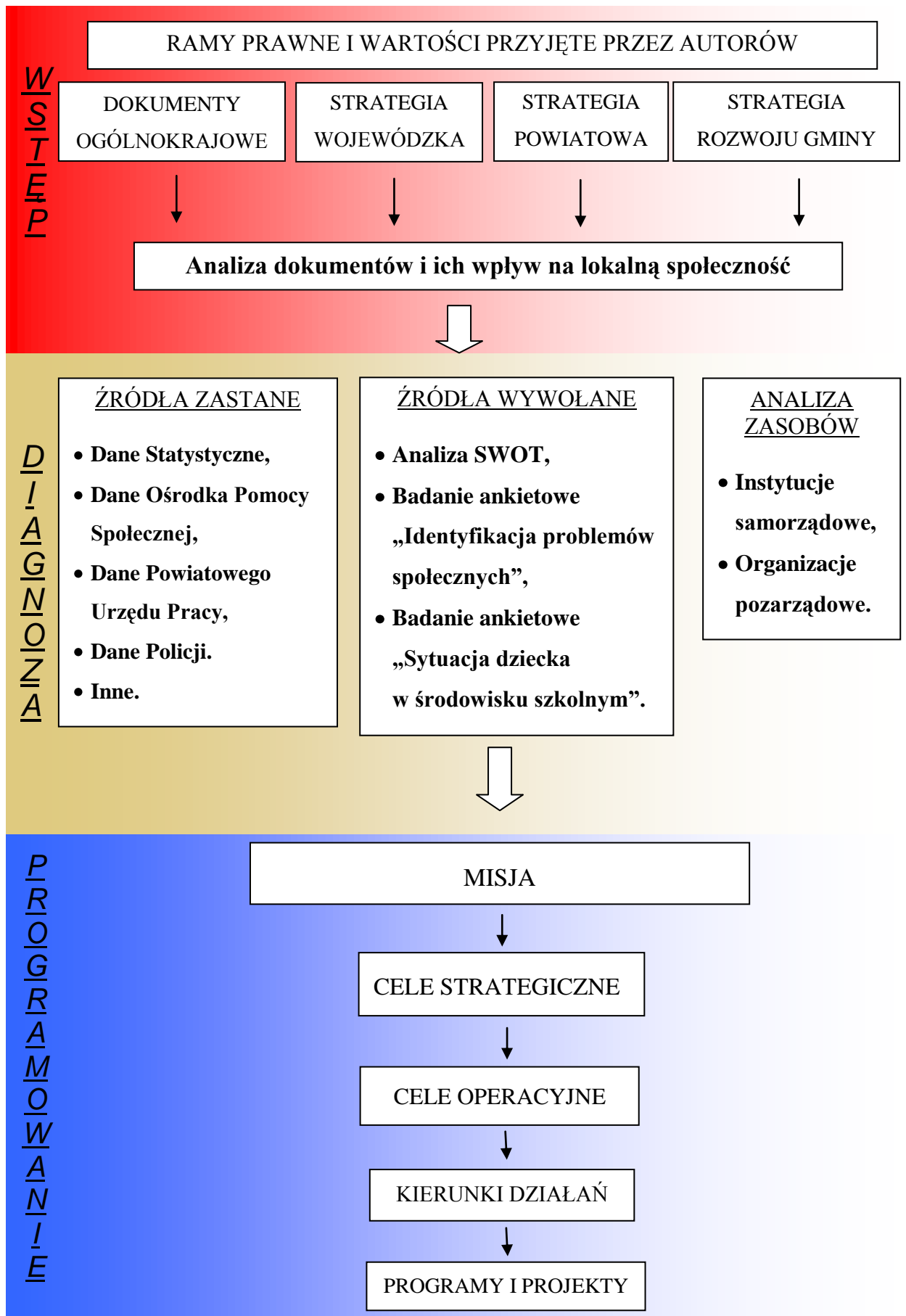
1. Marginalizacja i wykluczenie w perspektywie Ośrodka Pomocy Społecznej;
2. Kwestia dziecka;
3. Kwestia osób bezrobotnych;
4. Kwestia uzależnień;
5. Kwestia niepełnosprawności;
6. Kwestia przestępczości;
7. Identyfikacja najważniejszych problemów społecznych na terenie gminy;
8. Analiza SWOT;
9. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych.

W podsumowaniu części diagnostycznej, po nałożeniu wyników dokonanej analizy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu gminnego, zostały wskazane najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej dokumentu. Ponadto pokazany został związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego.

W części programowej dokumentu zostały przedstawione najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. Ponadto została zaprezentowana informacja na temat sposobu wdrożenia strategii oraz prowadzenia monitoringu i ewaluacji jej realizacji. Część programowa dokumentu zawiera również projekty zaproponowane przez przedstawicieli organizacji pozarządowych i instytucji gminy działających w obszarze polityki społecznej.

Przedstawienie graficzne metodologii opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leszno na lata 2009-2013 prezentuje poniżej zamieszczony diagram.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty społeczno-prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, oraz zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna. Ponadto zawiera ona analizę dokumentów programowych opracowanych na poziomie kraju, województwa, powiatu i gminy, z którymi powinna korespondować i być spójna strategia.

1.1. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-PRAWNE

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17. ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728). Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003 r. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 r. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493).

- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 192 poz. 1378 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2001 r. Nr 71, poz. 734 z późn. zm.).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem było wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu. Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 (Narodowa Strategia Spójności 2007-2013),
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego,
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

Wartość to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich odrzuca jako złe, czyli traktuje jako „antywartości”, inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie z wyprzedzeniem zagrożeń społecznych;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność

między zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy nie jest jedynym dokumentem w obszarze polityki społecznej, którego skutki dotyczą jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Leszno na lata 2009-2013 jest spójna z poniższymi dokumentami.

1.3.1. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei, które Polska w pełni zaakceptowała i oficjalnie potwierdziła poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich UE w marcu 2000 roku.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwienia dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej

Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu programów zdrowia publicznego obejmujących kobiety i dzieci.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.3.2. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych

w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorzady lokalne oraz instytucje charytatywne, kościoły i związki wyznaniowe. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;

- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.3.3. NARODOWE STRATEGICZNE RAMY ODNIESIENIA 2007-2013 (NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013)

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Europejskiej, ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności, przygotowano strategiczne wytyczne w sprawie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, określające indykatywne ramy interwencji funduszy z uwzględnieniem innych polityk Unii Europejskiej. Projekt tego dokumentu Komisja Europejska opublikowała w dniu 5 lipca 2005 r. pod nazwą „Polityka spójności wspierająca wzrost gospodarczy i zatrudnienie: Strategiczne Wytyczne Wspólnoty 2007-2013” (SWW). Dokument ten zaleca każdemu funduszowi realizację celu priorytetowego, którym jest promowanie harmonijnego, zrównoważonego i trwałego rozwoju Wspólnoty. Uwzględnia przy tym zalecenia KE w zakresie polityki gospodarczej oraz zatrudnienia – Zintegrowany Pakiet Wytycznych w sprawie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia na lata 2005-2008 (ZPW).

Na podstawie zapisów Strategicznych Wytycznych Wspólnoty Polska opracowała „Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie” (NSRO), które integrują główne priorytety Wspólnoty z priorytetami polskimi, uwzględniając jednocześnie zapisy Krajowego Programu Reform, odpowiadającego na wyzwania zawarte w Strategii Lizbońskiej. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia stanowią podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia określają działania o charakterze rozwojowym, jakie rząd polski zamierza podjąć w latach 2007-2013 w zakresie promowania trwałego wzrostu gospodarczego, wzrostu konkurencyjności oraz wzrostu zatrudnienia. NSRO służą jednocześnie zapewnieniu skutecznej pomocy na rzecz regionów i grup społecznie zmarginalizowanych oraz pomocy w restrukturyzacji

sektorów i regionów problemowych. Zakładanym efektem strategii proponowanej w NSRO jest znaczące podniesienie jakości życia mieszkańców Polski i zbliżenie poziomu rozwoju do obecnie najbiedniejszych starych państw członkowskich, a w dłuższej perspektywie poziomu zbliżonego do średniej europejskiej.

W wyniku przeprowadzonej analizy, która wykazała różnice poziomu społecznego-gospodarczego rozwoju kraju oraz poszczególnych jego regionów w stosunku do innych krajów UE, oraz w odpowiedzi na wyzwania Strategii Lizbońskiej i cele Zintegrowanego Pakietu Wytycznych, których instrumentem realizacji na gruncie krajowym jest Krajowy Program Reform, sformułowano cel strategiczny Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013. Zakłada on tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel strategiczny osiągnąć będzie poprzez realizację horyzontalnych celów szczegółowych, co oznacza, że wszystkie programy, działania i projekty podejmowane w ramach NSRO realizują je jednocześnie, aczkolwiek w różnym zakresie. Celami horyzontalnymi NSRO są m.in.:

- poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej;
- budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności Polski;
- wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich.

1.3.4. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

Najważniejszym instrumentem finansowym polityki społecznej Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Finansuje on działania państw członkowskich w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju zasobów ludzkich w celu osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej oraz wysokiego poziomu zatrudnienia. Zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO) całość interwencji

Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007-2013 została ujęta w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jego celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie budowy struktur administracyjnych państwa.

Problematyka integracji społecznej została ujęta w dwóch priorytetach tego Programu, tj. w realizowanym na poziomie centralnym priorytecie I „Zatrudnienie i integracja społeczna” oraz w realizowanym na poziomie regionalnym priorytecie VII „Promocja integracji społecznej”. W ramach tych priorytetów przewidziano następujące działania odnoszące się do problematyki integracji społecznej:

- Priorytet I – Działanie 1.2. „Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej”, którego celem zakłada podniesienie jakości i efektywności funkcjonowania instytucji działających w obszarze pomocy i integracji społecznej poprzez rozszerzanie realizowanych przez nie usług, poprawę systemu monitorowania i oceny efektywności podejmowanych działań oraz inwestycje w rozwój kwalifikacji i kompetencji kadr;
- Priorytet I – Działanie 1.3. „Ogólnopolskie programy integracji i aktywizacji zawodowej”, którego celem jest opracowywanie, wdrażanie i promocja ogólnopolskich i ponadregionalnych rozwiązań z zakresu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej, skierowanych do grup znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, w tym w szczególności: młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, osób pozbawionych wolności, osób niepełnosprawnych oraz członków społeczności romskiej, a także upowszechnianie rozwiązań na rzecz godzenia życia zawodowego i rodzinnego oraz wyrównywania szans kobiet i mężczyzn w dostępie do zatrudnienia;
- Priorytet VII – Działanie 7.1. „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji”, którego celem zakłada rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwianie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz poprawę skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w regionie;

- Priorytet VII – Działanie 7.2. „Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej”, którego celem jest poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i rozwijanie sektora ekonomii społecznej;
- Priorytet VII – Działanie 7.3. „Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji”, którego celem zakłada wsparcie dla rozwoju inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych, przyczyniające się do realizacji strategii rozwoju kapitału ludzkiego na terenach wiejskich.

Pośrednio dla problematyki integracji społecznej istotne jest również wyznaczone w ramach Priorytetu V – Działanie 5.4 „Rozwój potencjału trzeciego sektora”, którego celem zakłada wspieranie potencjału organizacji pozarządowych w celu ich efektywnego i profesjonalnego uczestnictwa w mechanizmach partnerstwa, szczególnie w obszarach istotnych dla realizacji Strategii Lizbońskiej i Krajowego Programu Reform.

1.3.5. STRATEGIA WOJEWÓDZKA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ DLA WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2005-2013

Ze względu na swój dalekosiężny charakter strategia budowana na poziomie lokalnym musi uwzględniać i brać pod uwagę przesłanki zawarte w dokumentach strategicznych podmiotów, z którymi gmina współpracuje na zasadzie partnerstwa. Jednym z nich jest samorząd województwa mazowieckiego. „Strategia Wojewódzka w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013” pozwala zaplanować działania województwa z zakresu polityki społecznej w taki sposób, aby przeciwdziałać najistotniejszym zagrożeniom społecznym, takim jak negatywne skutki ubóstwa i zjawisko wykluczenia społecznego, przy aktywnym udziale samorządów lokalnych i organizacji pozarządowych.

Zadaniem samorządu województwa jest nie tylko rozwiązywanie problemów społecznych, ale również organizowanie wsparcia i pomocy osobom potrzebującym w miejscu ich zamieszkania przy udziale jednostek organizacyjnych samorządów lokalnych. Województwo poprzez działalność Regionalnego Ośrodka Pomocy Społecznej pełni rolę wspierającą, aktywizującą, koordynującą i inicjującą nowe

rozwiązania, zmierzające do wyrównywania poziomu życia mieszkańców Mazowsza. Strategia określa główne działania samorządu województwa zgodnie z przypisanymi województwu zadaniami z zakresu pomocy społecznej.

W toku prac nad strategią misję samorządu województwa mazowieckiego, realizowaną w ramach strategii wojewódzkiej polityki społecznej Mazowsza na lata 2005-2013, określono jako „osiągnięcie odczuwalnych społecznie, pozytywnych efektów w zakresie priorytetowych obszarów polityki społecznej, jakie stanowią: ubóstwo, uzależnienia, starość, bezrobocie, niepełnosprawność”. Dla każdego z pięciu wyodrębnionych obszarów sformułowano następujące cele strategiczne.

I. Ubóstwo

1. Podejmowanie selektywnych działań na rzecz osób i rodzin znajdujących się w stanie ubóstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przedsięwzięć ograniczających skutki życia w biedzie
2. Tworzenie mechanizmów wychodzenia z bezdomności i zapobiegających przechodzeniu osób ubogich w stan bezdomności

II. Uzależnienia

1. Zahamowanie wzrostu spożycia alkoholu, promocja zdrowego stylu życia, rozwijanie postaw sprzyjających tym zachowaniom
2. Ograniczenie używania i dostępności do narkotyków i innych środków psychoaktywnych oraz związanych z tym problemów

III. Starość

1. Podniesienie jakości życia osób starszych, zaspokajanie ich potrzeb poprzez spójne i skoordynowane działania podmiotów mających wpływ na realizację regionalnej polityki społecznej

IV. Bezrobocie

1. Rozwijanie aktywnej polityki rynku pracy w zakresie działań objętych pomocą społeczną, wspieranej przez realizację sektorowych i regionalnych programów

V. Niepełnosprawność

1. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu

1.3.6. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU WARSZAWSKIEGO ZACHODNIEGO DO 2015 ROKU

„Strategia Rozwoju Powiatu Warszawskiego Zachodniego do 2015 roku” została przyjęta przez Radę Powiatu Warszawskiego Zachodniego 10 marca 2005 r. Dokument składa się z dwóch podstawowych części:

- diagnozy stanu Powiatu Warszawskiego Zachodniego – raportu o aktualnym stanie rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu,
- strategii właściwej – oceny słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń rozwoju powiatu, analizy SWOT, określenia głównych celów strategicznych i przypisanych im zadań realizacyjnych.

Przyjęta w Strategii misja Powiatu Warszawskiego Zachodniego została zdefiniowana następująco: „Powiat Warszawski Zachodni dzięki swojemu położeniu w sąsiedztwie aglomeracji warszawskiej i na szlakach komunikacyjnych północ – południe, wschód – zachód, wybitnym walorom naturalnym – bliskości Kampinoskiego Parku Narodowego, rozwiniętej infrastrukturze, trwale i w sposób zrównoważony zapewnia atrakcyjne warunki życia i wypoczynku”. Rozwój społeczno-gospodarczy Powiatu Warszawskiego Zachodniego powinien być oparty w szczególności o:

- szeroko rozumiany rynek usług, zwłaszcza z zakresu obsługi przedsiębiorców,
- rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze,
- turystykę i rekreację.

Na podstawie przyjętych strategii samorządu województwa i samorządów gminnych tworzących powiat wykreowana została wizja Powiatu Warszawskiego Zachodniego:

- Powiat Warszawski Zachodni staje się prężnie funkcjonującym ośrodkiem zapewniającym mieszkańcom poczucie dobrobytu oraz zadowolenia z poziomu życia,
- na terenie powiatu aktywnie działają stowarzyszenia branżowe oraz grupy producenckie, wspomagające rozwój przedsiębiorczości,
- liczne zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego tworzą lokalny rynek zbytu na produkty rolne, stymulując tym samym rozwój rolnictwa na terenie powiatu.

Zgodnie z zapisem strategii, główne działania na rzecz rozwoju społeczno-ekonomicznego powiatu koncentrować się będą w sześciu celach strategicznych, z których dwa końcowe – z uwagi na ich znaczenie dla problematyki społecznej – zostały przedstawiona w niniejszym dokumencie w sposób szczegółowy. Cele strategiczne określono i zhierarchizowano w sposób następujący:

I Cel strategiczny – Osiągnięcie poziomu rozwoju infrastruktury technicznej w stopniu zadowalającym wszystkich mieszkańców Powiatu Warszawskiego Zachodniego

II Cel strategiczny – Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa i porządku publicznego mieszkańcom Powiatu Warszawskiego Zachodniego

III Cel strategiczny – Zachowanie i ochrona walorów środowiska naturalnego Powiatu Warszawskiego Zachodniego

IV Cel strategiczny – Podniesienie atrakcyjności turystycznej Powiatu Warszawskiego Zachodniego

V. Cel strategiczny – Stwarzanie warunków do rozwoju obywatelskiego społeczeństwa lokalnego

1. Cel pośredni – Realizacja założeń reformy ustroju szkolnego:

- upowszechnienie wykształcenia średniego poprzez dostosowanie kierunków kształcenia
- przygotowanie młodzieży w systemie szkolnym do przedsiębiorczości
- stworzenie systemu edukacji specjalnej na każdym poziomie kształcenia
- działania na rzecz aktywnego uczestnictwa rodziców ze szkołami na rzecz współrzędzenia i współodpowiedzialności za funkcjonowanie szkoły
- stworzenie systemu edukacji permanentnej na bazie Centrum Kształcenia Ustawicznego

2. Cel pośredni – Tworzenie warunków na rzecz kształcenia i wychowania lokalnego i regionalnego dzieci i młodzieży z terenu powiatu:

- wspieranie działań na rzecz samorządności lokalnej
- tworzenie możliwości w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych
- wzmocnienie programów nauczania o treści lokalnej i regionalnej
- wymiana doświadczeń poprzez rozwój współpracy z zagranicą
- inicjowanie programów wspomagających wychowawczą rolę rodziny

VI Cel strategiczny – Zapewnienie bezpieczeństwa społecznego i socjalnego dla osób niezaradnych życiowo, niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży pozbawionej możliwości wychowywania się w rodzinach naturalnych

1. Cel pośredni – Stworzenie warunków do prawidłowych działań w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną:

- wspieranie utworzenia ośrodka terapeutycznego dla dzieci z zaburzeniami zachowania
- wspieranie utworzenia ośrodka interwencji kryzysowej
- wspieranie tworzenia rodzinnych domów dziecka
- wspieranie powołania rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego

2. Cel pośredni – Pomoc osobom niepełnosprawnym:

- umożliwienie dostępu niepełnosprawnym do powiatowych instytucji publicznych poprzez zniesienie barier architektonicznych
- wspieranie utworzenia Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- wspieranie powstania Centrum Wsparcia i Informacji dla osób niepełnosprawnych

3. Cel pośredni – Pomoc osobom starszym oraz niezaradnym życiowo

- wspieranie utworzenia Domu Pomocy Społecznej dla osób starszych i przewlekle chorych
- wspieranie powstania ośrodka wsparcia dziennego (Centrum Usług)

1.3.7. STRATEGIA ROZWOJU GMINY LESZNO NA LATA 2005-2014

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, cechującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością, co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. Silne oddziaływanie czynników zewnętrznych, w których istotną rolę odgrywa dynamika i ekspansywność jednostek terytorialnych (gmin miejskich i wiejskich oraz województw) konkurujących w dostępie do ograniczonego rynku inwestorów i kapitału, wymuszają konieczność stosowania przez władze samorządowe odpowiednich metod zarządzania. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które oparte

na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji planów strategicznych umożliwia dostosowanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. W obecnych warunkach polskich – na poziomie zarządzania lokalnego (gminnego) – jedną z podstawowych ról wśród tego typu planów pełnią strategie rozwoju. W opracowaniach tych określone są cele rozwoju lokalnego oraz sposoby realizacji tych celów przy wyróżnieniu najbardziej pożądanych dla rozwoju gminy działalności.

W trakcie prac nad Strategią Rozwoju Gminy Leszno przeprowadzono m.in. diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej oraz dokonano oceny mocnych i słabych stron rozwoju gminy, co m.in. wpłynęło na identyfikację występujących problemów. Następnie wyznaczono misję – „Gmina Leszno wykorzysta swoje położenie metropolitalne oraz unikalne walory przyrodnicze Puszczy Kampinoskiej dla zrównoważonego rozwoju, jako gmina rezydencyjna, turystyczna oraz rolnicza”, a także wytyczono trzy cele strategiczne oraz opracowano sześć programów operacyjnych:

- I Poprawa jakości życia w gminie i przyciągnięcie nowych mieszkańców
- II Podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy (turystyka weekendowa i kolonijna)
- III Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
 - 1. Uzupełnienie infrastruktury technicznej: (woda, gaz, ścieki, odpady).
 - 2. Poprawa komunikacji: drogi, ulice, transport publiczny, telekomunikacja, Internet.
 - 3. Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i turystycznej.
 - 4. Rozwój oświaty i kultury, sportu i społeczeństwa obywatelskiego.
 - 5. Poprawa bezpieczeństwa, opieki społecznej, ochrony zdrowia oraz przeciwdziałanie patologiom.
 - 6. Rozwój gospodarczy gminy i wspieranie lokalnej przedsiębiorczości.

W ramach programów operacyjnych 3, 4 i 5 wyznaczono i opracowano następujące zadania inwestycyjne i projekty bezpośrednio odnoszące się do sfery społecznej:

- 3.1. Zaprojektowanie i wykonanie ciągu wycieczkowego poprzez budowę tras rowerowych z odpowiednim zapleczem gastronomicznym i rekreacyjnym (z udziałem właścicieli przyległych terenów)
- 3.2. Zagospodarowanie zbiorników retencyjnych dla celów turystycznych

- Wspieranie rozwoju agroturystyki w gminie poprzez promocję miejscowych gospodarstw
- 4.1. Hala sportowa w Lesznie
- 4.2. Rozbudowa przedszkola w Lesznie i budowa przedszkola w Zaborowie
- Dopuszczenie świetlic
 - Organizacja corocznego festynu gminnego
 - Rozbudowa przedszkola w Lesznie
 - Budowa przedszkola w Zaborowie
 - Przygotowanie terenów pod budowę ośrodka rekreacyjno-rehabilitacyjnego dla dzieci niepełnosprawnych na terenie gminy – centrum Zaborowa
- 5.1 Zabezpieczenie mieszkańców przed zagrożeniem wywołanym tranzytem (wspieranie modernizacji dróg nr 579 i nr 580)
- 5.2 Dopuszczenie jednostek OSP
- 5.3 Poprawa oświetlenia dróg gminnych i wojewódzkich oraz powiatowych (konserwacja)
- Przygotowanie serii programów dla świetlic środowiskowych, mających na celu ochronę dzieci przed zagrożeniami
 - Zorganizowanie współpracy gminy z organizacjami charytatywnymi i pozarządowymi
 - Organizacja dnia badań mammograficznych
 - Rozszerzenie działań Ośrodka Pomocy Społecznej w zakresie funkcji antykryzysowych (w miarę zapotrzebowania)

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina wiejska Leszno, położona w zachodniej części województwa mazowieckiego, jest jedną z siedmiu jednostek samorządu terytorialnego wchodzącego w skład powiatu warszawskiego zachodniego. Zajmuje powierzchnię 125,03 km² i liczy 8.735 mieszkańców, z czego 3.638 osób mieszka w Lesznie (oddalonym ok. 18 km od granic miasta stołecznego Warszawy i ok. 30 km od jego centrum), będącym największą miejscowością w gminie i siedzibą władz gminy (stan na 31.12.2007 r.).

Gmina Leszno leży na skrzyżowaniu dwóch dróg wojewódzkich – Nr 580: Warszawa – Sochaczew i Nr 579: Kazuń – Błonie. Trzecia droga wojewódzka przebiega na trasie Zaborów – Święcice (Nr 888). Drogi wojewódzkie liczą na terenie gminy 23,7 km. Ponadto przez gminę przebiega 9 dróg powiatowych o łącznej długości ok. 26 km, a dróg gminnych jest 137 km (z czego nawierzchnię twardą ma jedynie 33% dróg). Komunikacja zbiorowa opiera się w przeważającym stopniu na przewozach autobusowych, głównie obsługiwanych przez ZTM Warszawa (2 linie) oraz czterech przewoźników prywatnych.

Do gminy należą dwadzieścia trzy sołectwa: Czarnów, Feliksów, Gawartowa Wola, Grądy-Grądkki, Kępiaste, Korfowe, Leszno, Łubiec, Marianów, Powązki, Roztoka, Szadkówki, Trzciniec-Stelmachowo, Walentów, Wąsy-Kolonia, Wąsy-Wieś, Wiktorów, Wilkowa Wieś, Wilków-Plewnik, Wólka, Wyględy, Zaborów, Zaborówek. Gmina Leszno od wschodu graniczy z gminami: Izabelin i Stare Babice, a od południa i zachodu z gminami Ożarów Mazowiecki, Błonie i Kampinos. W części południowo-zachodniej na niewielkim odcinku sąsiaduje z gminą Teresin z powiatu sochaczewskiego. Granica północna jest granicą z gminami Leoncin i Czosnów, wchodzącymi w skład powiatu nowodworskiego.

Gmina Leszno posiada duże walory przyrodnicze. Na jej terenie znajduje się Kampinoski Park Narodowy, który jest jednym z najważniejszych zasobów ekologicznych kraju i jednym z trzech parków na świecie, leżącym w bezpośrednim sąsiedztwie stolicy państwa. Zajmuje on 46% obszaru gminy, z czego północną część stanowią ściśle rezerwaty przyrody (Żurawiowe, Roztoka, Karpaty, Zamczysko i Debły). W obszarach tych człowiek nie ingeruje w procesy przyrodnicze, dlatego na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego dozwolone są formy turystyki przyjaznej

środowisku, zaś samo poruszanie się dozwolone jest tylko po szlakach. Na terenie Kampinoskiego Parku Narodowego obowiązuje zakaz wszelkiej działalności inwestycyjnej. Ponadto wokół Parku została wydzielona strefa ochronna (otulina), gdzie obowiązują istotne ograniczenia w zagospodarowaniu terenu. Poza Kampinoskim Parkiem Narodowym i jego otuliną, najcenniejsze przyrodniczo i krajobrazowo tereny gminy zostały objęte ochroną prawną jako Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu, co również wiąże się z ograniczeniami w zagospodarowaniu przestrzennym. Ograniczenia te dotyczą głównie północnej części gminy, natomiast jej teren południowy ma charakter głównie rolniczy oraz rezydencyjny.

Pomimo postępującego procesu urbanizacji, gmina ma profil rolniczy – użytki rolne nadal stanowią wysoki udział w powierzchni gminy – ok. 51% (w tym grunty orne ok. 39%, a lasy ok. 42%). Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej skoncentrowane są głównie w południowej części gminy, gdzie istnieje tradycja intensywnego rolnictwa. Większość użytków rolnych w gminie stanowią grunty III i IV klasy. Gmina stanowi znaczący ośrodek upraw w rejonie Warszawy, zwłaszcza warzyw, a także zbóż i roślin okopowych. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych jest niezbyt korzystna z punktu widzenia produkcji rolnej, gdyż dominują w niej gospodarstwa o małej powierzchni.

Z końcem 2007 roku na terenie gminy Leszno funkcjonowało 728 prywatnych podmiotów gospodarczych. Najwięcej prywatnych firm w gminie (ok. 55%) należy do sektora handlu i usług.

Największą wartość kulturową w gminie ma historyczny układ dróg i traktów, z których najważniejszy jest Trakt Królewski (trasa przejazdu na królewskie polowania w Puszczy Kampinoskiej – obecna droga Nr 580: Warszawa – Sochaczew). Na terenie gminy znajdują się również cenne zespoły pałacowo-parkowe – w Zaborowie, Lesznie i w Zaborówku oraz zespoły dworsko-parkowe – w Rochalach Wielkich i w Gawartowej Woli. Do rejestru zabytków wpisano również kościoły Mariawitów i Narodzenia św. Jana w Lesznie oraz Kościół Nawiedzenia NMP w Zaborowie, a także obiekty Zespołu Szkół Publicznych w Zaborowie. Swoistą wartością gminy są zespoły przemysłowe z początków XX wieku Cukrowni Michałów, gorzelni w Wilkowej Wsi oraz cegielni Janówek. Na terenie gminy jest w sumie 36 obiektów objętych ochroną Konserwatora Zabytków.

Sieć placówek oświatowych na terenie gminy tworzą: Publiczne Przedszkole Nr 1 w Lesznie, do którego uczęszczało 178 dzieci, Publiczne Szkoły Podstawowe w Lesznie i Zaborowie, w których w roku szkolnym 2006/2007 uczyło się łącznie 596 uczniów, a także Gimnazja w Lesznie i Zaborowie, w których naukę pobierało 268 uczniów. W gminie Leszno funkcjonują też: Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy (257 uczniów), Biblioteka Publiczna Gminy Leszno oraz Zespół Sportowo-Rekreacyjny w Lesznie. Rolę placówek kulturalnych pełnią świetlice w miejscowościach: Czarnów, Leszno, Łubiec i Zaborów.

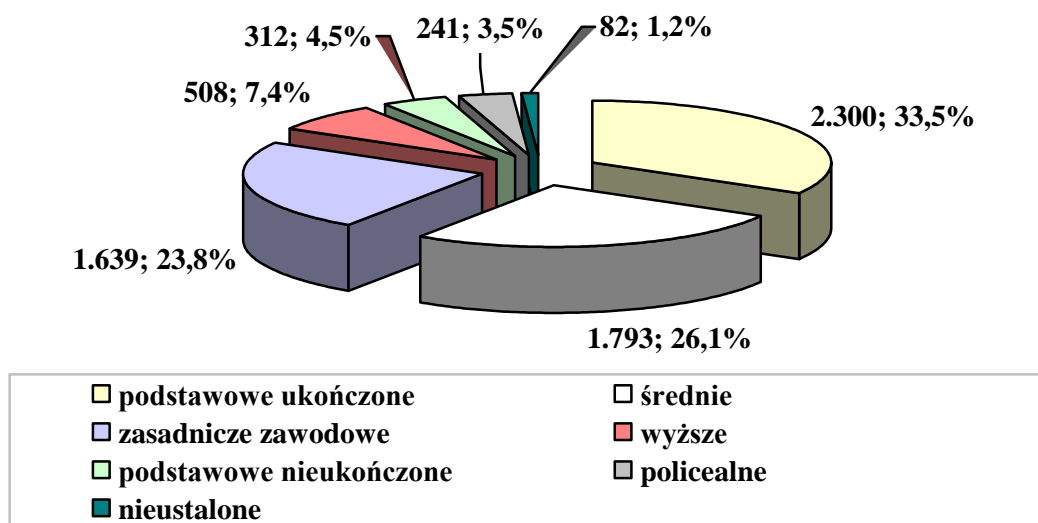
Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w dwóch przychodniach zdrowia.

2.2. DEMOGRAFIA

Sytuacja demograficzna mieszkańców gminy została opracowana na podstawie informacji zebranych podczas przeprowadzania Narodowego Spisu Powszechnego w 2002 roku oraz danych Urzędu Gminy w Lesznie z lat 2005-2007. Ich analiza pozwoliła na zobrazowanie sytuacji społeczno-ekonomicznej ludności, przedstawienie obecnej struktury demograficznej mieszkańców i dokonanie w tym zakresie prognozy na najbliższe lata. Czynniki powyższe odgrywają bowiem istotną rolę w planowaniu zabezpieczenia społecznego ludności.

W 2002 roku teren gminy Leszno zamieszkiwało 8.121 osób. Analizując strukturę wykształcenia ludności w wieku 13 lat i więcej (6.875 osób), należy stwierdzić, iż największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (2.300 osób) i średnim (1.793 osoby), a wykształceniem wyższym legitymowało się 508 mieszkańców. Strukturę wykształcenia ludności gminy Leszno w wieku 13 lat i więcej w 2002 roku przedstawia poniższy wykres.

Ludność gminy w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 roku

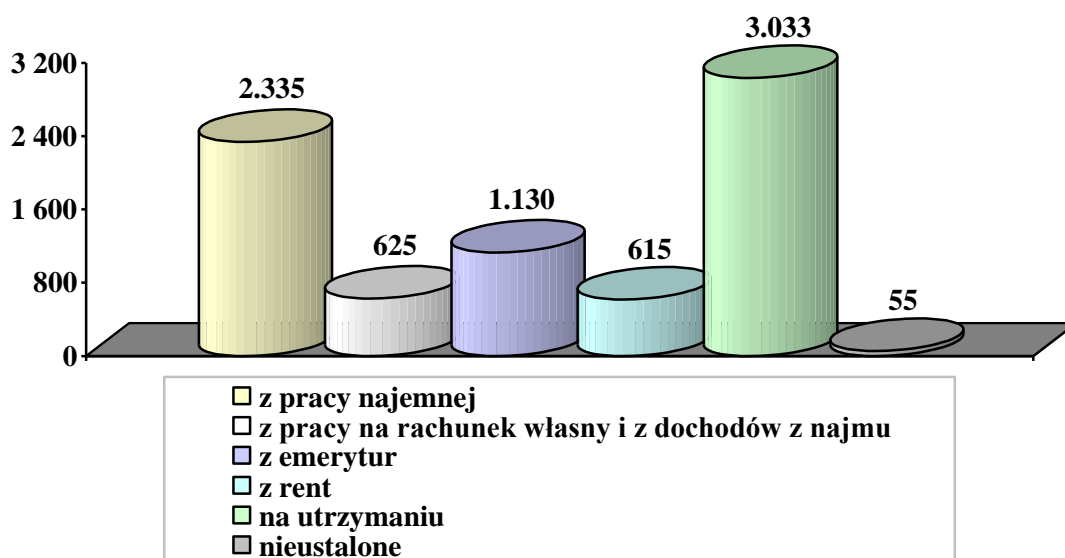

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest ważną przesłanką w procesie oceny umiejętności i radzenia sobie poszczególnych osób przede wszystkim na rynku pracy. Im bowiem dana osoba jest lepiej wykształcona, tym łatwiej potrafi się przystosować do zmiennej rzeczywistości rynku pracy.

Wykształcenie ludności jest bezpośrednio związane z jej cechami społeczno-zawodowymi, wpływa na aktywność zawodową ludności i źródła jej utrzymania. Dane szczegółowe w tym ostatnim zakresie przedstawia poniższy wykres.

Ludność gminy według głównego źródła utrzymania w 2002 roku

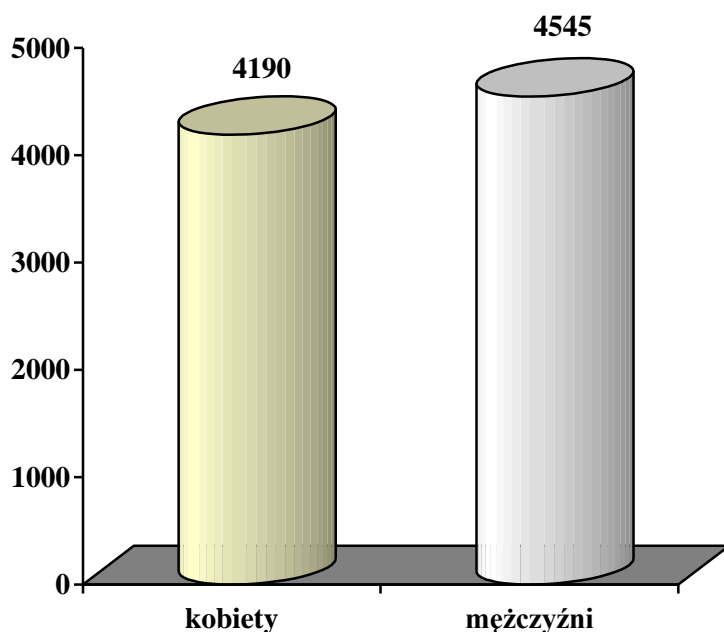

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku spośród 8.121 mieszkańców gminy 5.033 osoby (62%) posiadało własne źródło utrzymania. Wśród nich 2.960 osób utrzymywało się z pracy, w tym 2.335 osób z pracy najemnej i 625 osób z pracy na rachunek własny i z dochodów z najmu (323 osoby z pracy we własnym gospodarstwie rolnym). Z pozostałych źródeł utrzymania korzystały 2.073 osoby, w tym 1.130 osób otrzymywało emerytury, a 615 osób – renty. Na utrzymaniu pozostawały 3.033 osoby, a źródła utrzymania nie ustalono dla 55 osób.

Na przestrzeni ostatnich lat sytuacja demograficzna gminy Leszno ulegała zmianom. Dane szczegółowe w tym zakresie prezentują poniższe wykresy.

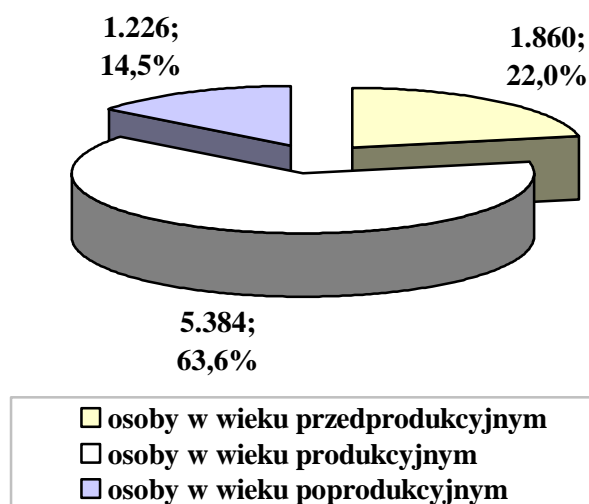
Ludność gminy według płci z końcem 2007 roku

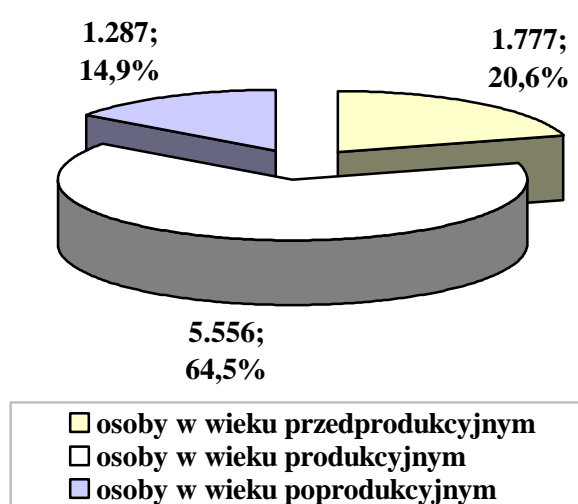
Dane Urzędu Gminy w Lesznie.

Według danych Urzędu Gminy w Lesznie z 31.12.2007 roku teren gminy zamieszkiwało 8.735 osób, w tym 4.190 kobiet i 4.545 mężczyzn. Na 100 mężczyzn przypadały 92 kobiety. Wskaźnik gęstości zaludnienia wynosił 70 osób na 1 km².

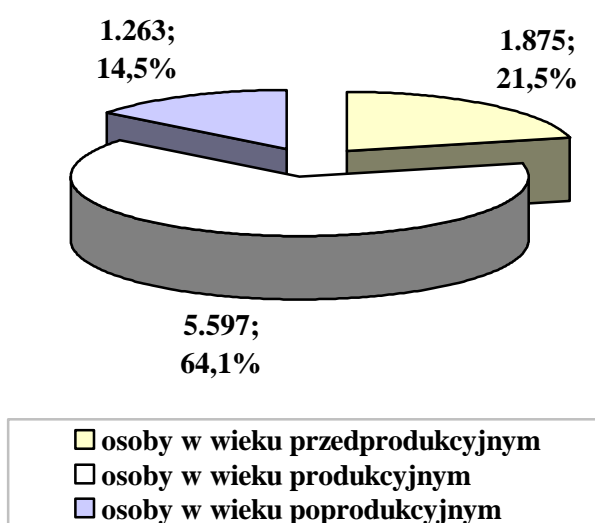
**Struktura wiekowa mieszkańców gminy
z końcem 2005 roku**

**Struktura wiekowa mieszkańców gminy
z końcem 2006 roku**

**Struktura wiekowa mieszkańców gminy
z końcem 2007 roku**

Dane Urzędu Gminy w Lesznie.

Na przestrzeni lat 2005-2007 struktura wiekowa mieszkańców gminy Leszno ulegała zmianom. W analizowanym okresie miał miejsce systematyczny wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnych wahaniach liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Z powyżej przedstawionych danych wynika, iż struktura wiekowa ludności gminy była korzystna, co przejawiało się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym.

Prognozując sytuację demograficzną gminy na najbliższe lata, należy jednak zwrócić uwagę na wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym. W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób będących obecnie w tej grupie ekonomicznej będzie kończyć swą działalność zawodową i zasili grono seniorów. Z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest to o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55. roku życia. Dodajmy, że proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasu życia.

2.3. MARGINALIZACJA I WYKLUCZENIE Z PERSPEKTYWY OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2. 1).

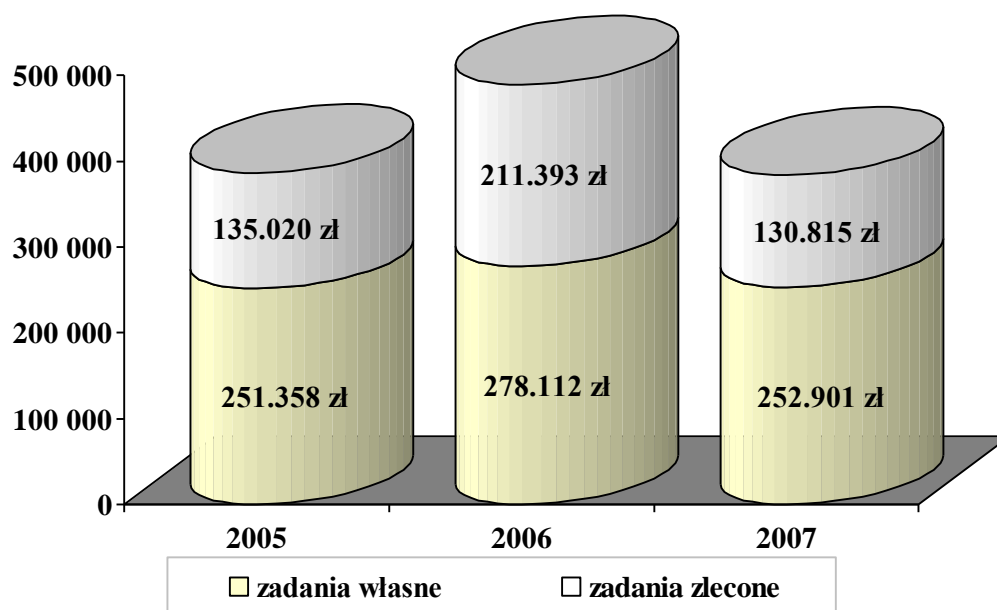
Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3. 1). Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;

13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Leszno odpowiedzialny jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Do jego obowiązków należy: prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych), współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym oraz aktywizowanie środowiska lokalnego.

Wielkość środków finansowych przeznaczanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie na różne formy pomocy w latach 2005-2007 przedstawia poniższy wykres.

Wydatki OPS-u na pomoc społeczną w latach 2005-2007

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie na pomoc społeczną, uwzględniając kwoty na realizację zadań własnych gminy i zadań zleconych gminie.

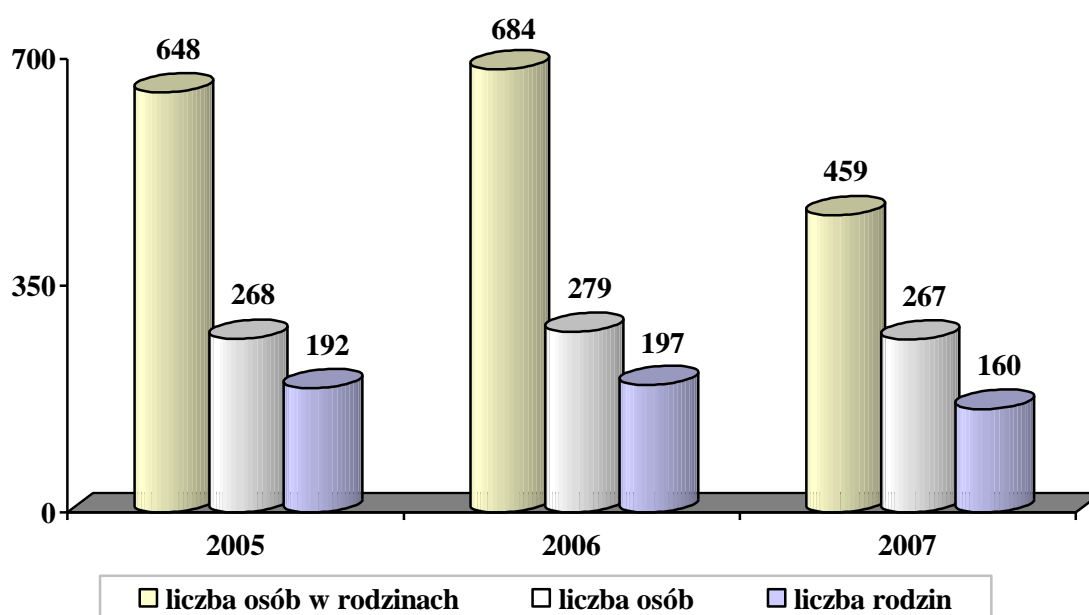
Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, iż nakłady finansowe na wspomaganie osób i rodzin w latach 2005-2007 ulegały zmianom – znacznie wzrosły w roku 2006, natomiast w roku 2007 uległy

zmniejszeniu. Taki stan rzeczy był w głównej mierze efektem spadku wysokości środków na zadania zlecone gminie.

Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2005 – 386.376 zł, w 2006 roku – 489.505 zł, a w 2007 roku 383.716 zł.

Dane szczegółowe dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej w gminie Leszno w latach 2005-2007 przedstawia poniższy wykres.

Osoby objęte pomocą społeczną w gminie w latach 2005-2007

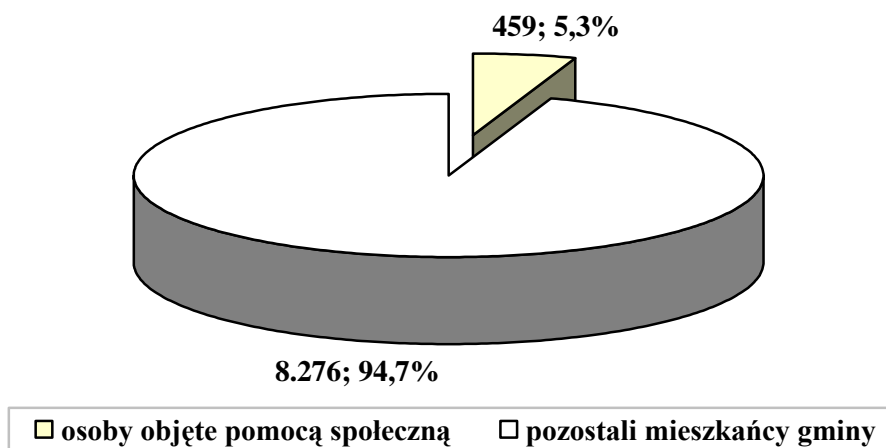

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

W 2007 roku liczba osób objętych systemem pomocy społecznej w gminie Leszno znacznie spadła w stosunku do lat poprzednich. Decydujący wpływ na korzystanie z systemu pomocy społecznej w Polsce mają regulacje prawne zawarte w ustawie o pomocy społecznej oraz innych aktach normatywnych. Podstawową przesłanką przyznania świadczeń jest kryterium dochodowe osoby i rodziny. Od 1 października 2006 roku kryterium to ustalono na poziomie 477 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej (poprzednio 461 zł) i 351 zł na osobę w rodzinie (poprzednio 316 zł). Niski poziom kwot uprawniających do przyznania świadczeń zawęży liczbę uprawnionych do korzystania z pomocy i może istotnie wypaczać skalę występującego ubóstwa.

Poniższy wykres przedstawia udział beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Leszno z końcem 2007 r.

Liczba osób korzystających z systemu pomocy społecznej a ludność gminy w 2007 roku

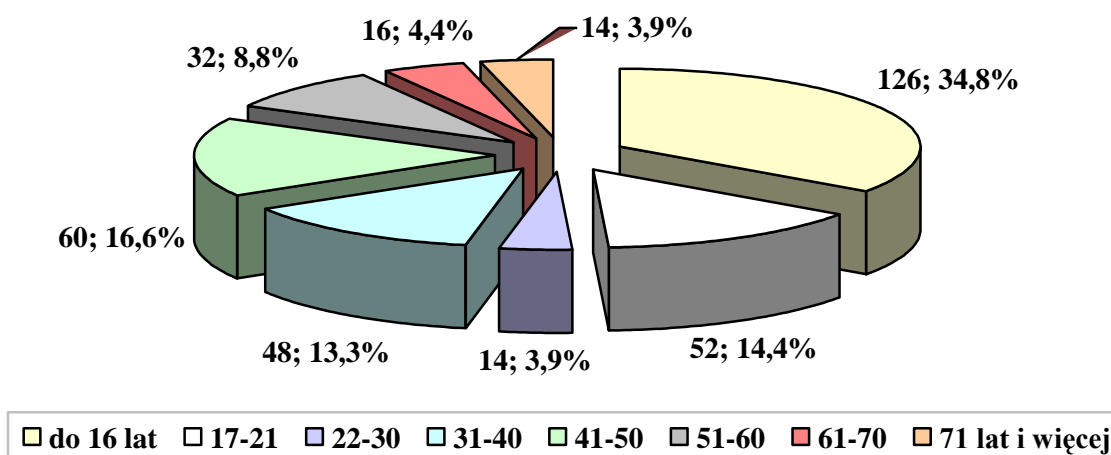

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

Spośród 8.735 mieszkańców gminy, 459 osób skorzystało z systemu pomocy społecznej w roku 2007. Liczba ta obejmuje również członków rodzin osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie.

Strukturę demograficzną i zawodową odbiorców pomocy społecznej w 2007 roku przedstawiają poniższe wykresy.

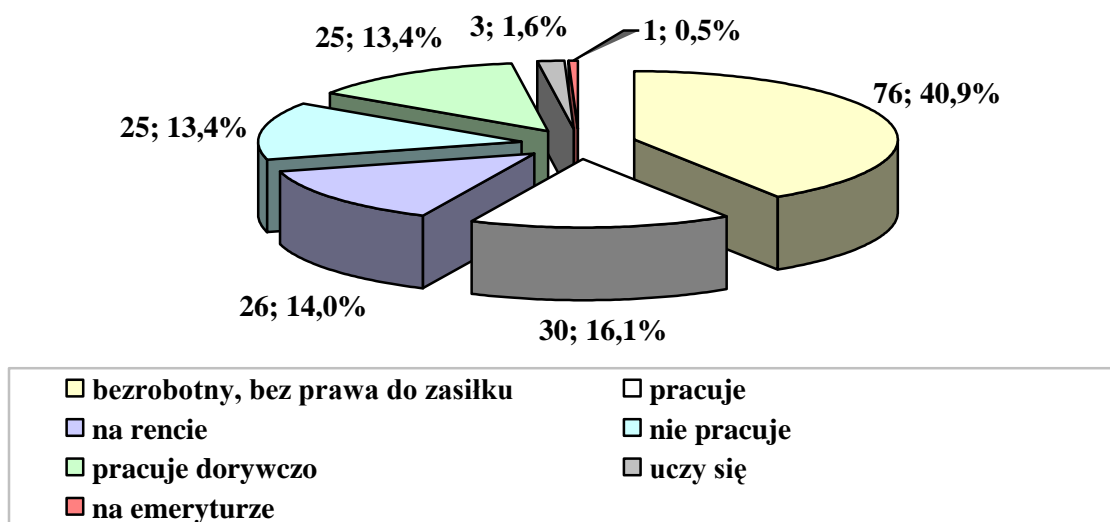
Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2007 roku (liczba osób w rodzinach)

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2007 roku była podobna do struktury beneficjentów w roku poprzednim i odbiegała od struktury demograficznej całej lokalnej społeczności. Uwagę zwracała znaczna liczba dzieci wspieranych przez system pomocy społecznej, głównie poprzez dożywianie w szkołach, co dowodzi istnienia poważnych niedoborów materialnych wśród znacznej liczby rodzin. Niepokój budziła również liczna grupa beneficjentów w wieku produkcyjnym, którzy, posiadając ku temu warunki, powinni samodzielnie pracować i osiągać dochody umożliwiające utrzymanie siebie i swoich rodzin.

Struktura odbiorców pomocy społecznej powyżej 18 lat ze względu na aktywność zawodową w 2007 roku (według decyzji administracyjnych)

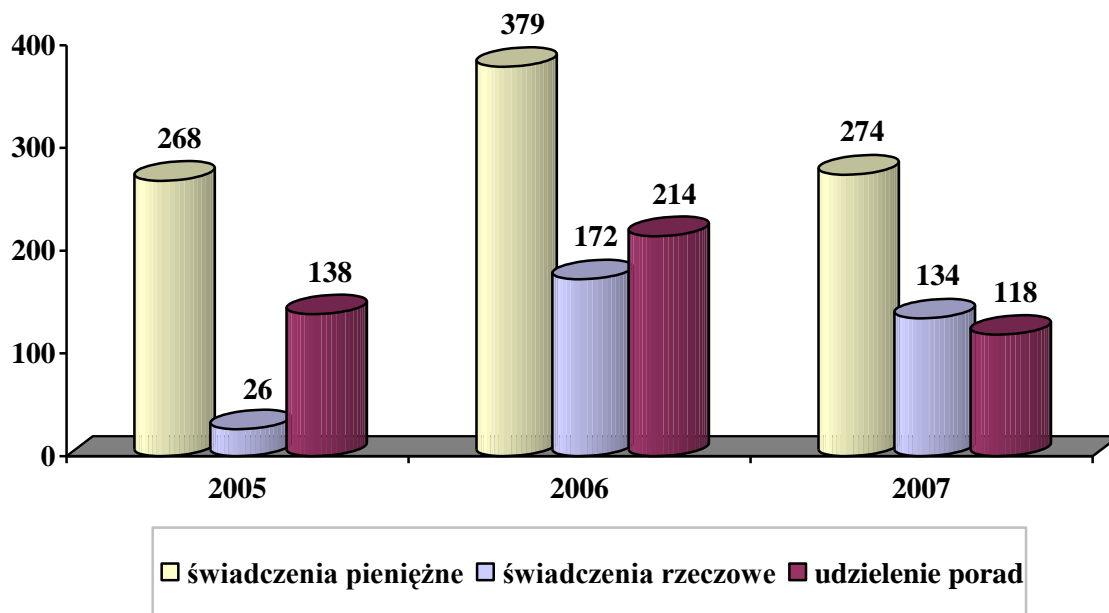

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

Struktura demograficzna świadczeniobiorców systemu pomocy społecznej w 2007 roku nie odbiegała od struktury beneficjentów w roku poprzednim. Analizując ją, należy zauważyć, iż najliczniejszą grupę beneficjentów stanowiły osoby bezrobotne, niemające prawa do zasiłku. Kolejną grupę beneficjentów tworzyły osoby posiadające zatrudnienie. Ich obecność wśród klientów systemu pomocy społecznej należy tłumaczyć uzyskiwaniem niskich dochodów uniemożliwiających utrzymanie siebie i swoich rodzin. Trzecią grupę beneficjentów w roku 2007 stanowiły osoby korzystające ze świadczeń rentowych, niepracujące oraz pracujące dorywczo. Najmniej liczebne grupy tworzyły osoby uczące się oraz korzystające ze świadczeń emerytalnych.

Poszczególne rodzaje pomocy udzielanej beneficjentom systemu pomocy społecznej w latach 2005-2007 przedstawia poniższy wykres.

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS w latach 2005-2007 (liczba osób)

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

W latach 2005-2007 świadczenia pieniężne były najczęściej udzielaną formą pomocy. Analizując możliwości przyznawania ich przez ośrodek pomocy społecznej, należy wskazać na podstawowe zasiłki, którymi obecnie są: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy, specjalny zasiłek celowy, składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz pomoc na ekonomiczne usamodzielnienie.

W analizowanym okresie beneficjenci pomocy społecznej korzystali również ze wsparcia rzeczowego oraz porad udzielanych przez pracowników Ośrodka.

Szczegółowe dane na temat liczby osób i rodzin, którym udzielono poszczególnych form wsparcia, przedstawia poniższa tabela.

Typ realizowanych przez OPS świadczeń w latach 2005-2007

Typy świadczeń	2005		2006		2007	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	268	192	379	222	274	164
Rzeczowe	26	21	172	78	134	72
Udzielenie porad	138	93	214	95	118	37

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

Większość świadczeń jest przyznawana w drodze decyzji administracyjnej. Beneficjenci niezadowoleni z uzyskanej pomocy mają prawo odwołać się do Samorządowego Kolegium Odwoławczego, które w trybie administracyjnym może decyzję OPS-u utrzymać w mocy, uchylić w części lub całości albo przekazać do ponownego rozpoznania.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów, dla których każdy mieszkaniec ma prawo skorzystać z systemu pomocy społecznej. Podstawową przesłanką przyznawania pomocy jest spełnienie wspomnianego wcześniej kryterium dochodowego, informującego o istotnym braku środków do życia, zarówno w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jak i całej rodziny. Powody przyznawania pomocy społecznej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie w latach 2005-2007 przedstawia poniższa tabela.

Powody przyznawania pomocy społecznej przez OPS w latach 2005-2007 (liczba osób w rodzinach)

Lp.	Rok 2005	Liczba osób w rodzinie
1.	ubóstwo	492
2.	bezrobocie	392
3.	bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	246
4.	niepełnosprawność	139
5.	potrzeba ochrony macierzyństwa	91
6.	alkoholizm	35
7.	przemoc w rodzinie	35

8.	długotrwała lub ciężka choroba	29
9.	zdarzenie losowe	14
10.	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	12
11.	narkomania	3
Rok 2006		
1.	ubóstwo	486
2.	bezrobocie	392
3.	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	271
4.	niepełnosprawność	139
5.	przemoc w rodzinie	53
6.	alkoholizm	32
7.	długotrwała lub ciężka choroba	24
8.	potrzeba ochrony macierzyństwa	15
9.	zdarzenie losowe	15
10.	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7
11.	narkomania	3
12.	sieroctwo	1
Rok 2007		
1.	bezrobocie	255
2.	bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	242
3.	niepełnosprawność	113
4.	długotrwała lub ciężka choroba	83
5.	potrzeba ochrony macierzyństwa	45
6.	alkoholizm	44
7.	ubóstwo	26
8.	trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	6
9.	przemoc w rodzinie	4
10.	narkomania	3
11.	brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	1

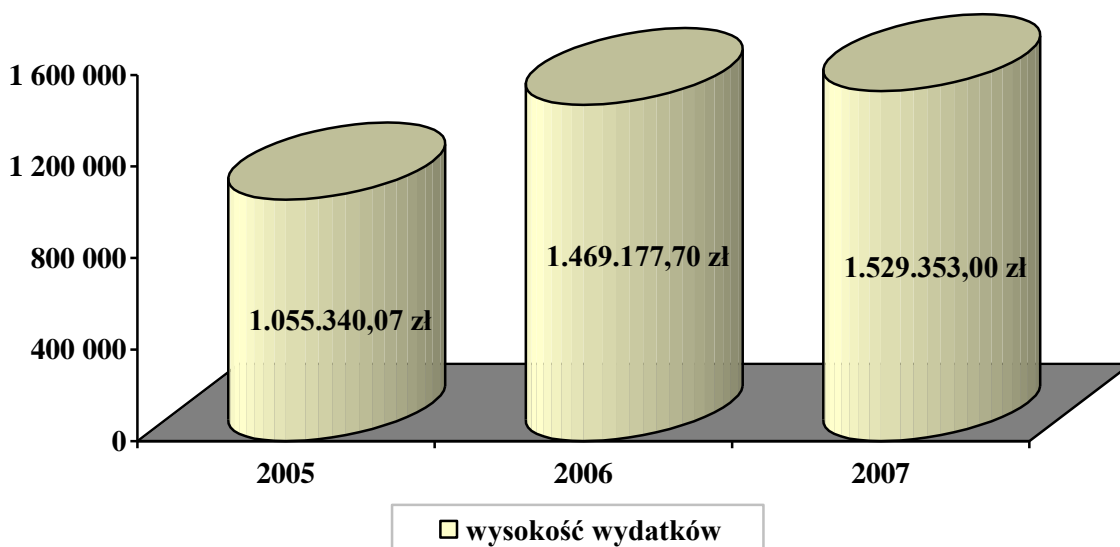
Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

Analizując powyższe zestawienie, należy stwierdzić, iż najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w gminie Leszno w latach 2005-2007 były: bezrobocie, ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i niepełnosprawność.

Podsumowując to zestawienie, warto zwrócić uwagę na dwie kwestie. Pierwsza z nich dotyczy większej w 2007 roku, w porównaniu z rokiem 2006, liczby beneficjentów ubiegających się o wsparcie z systemu pomocy społecznej z takich przyczyn jak: potrzeba ochrony macierzyństwa, długotrwała i ciężka choroba oraz występowanie w ich rodzinach problemu alkoholowego. Druga natomiast odnosi się do mniejszej liczby klientów, którym udzielono pomocy z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, przemocy w rodzinie oraz trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego. Liczba beneficjentów korzystających ze wsparcia z powodu narkomanii nie zmieniała się.

Zgodnie z ustawą, świadczeniami rodzinnymi są: zasiłek rodzinny i dodatki do tego zasiłku, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka. Dane szczegółowe na temat wysokości środków finansowych przeznaczonych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie na realizację świadczeń rodzinnych w latach 2005-2007 przedstawia poniższy wykres.

Wydatki OPS-u na świadczenia rodzinne w latach 2005-2007

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

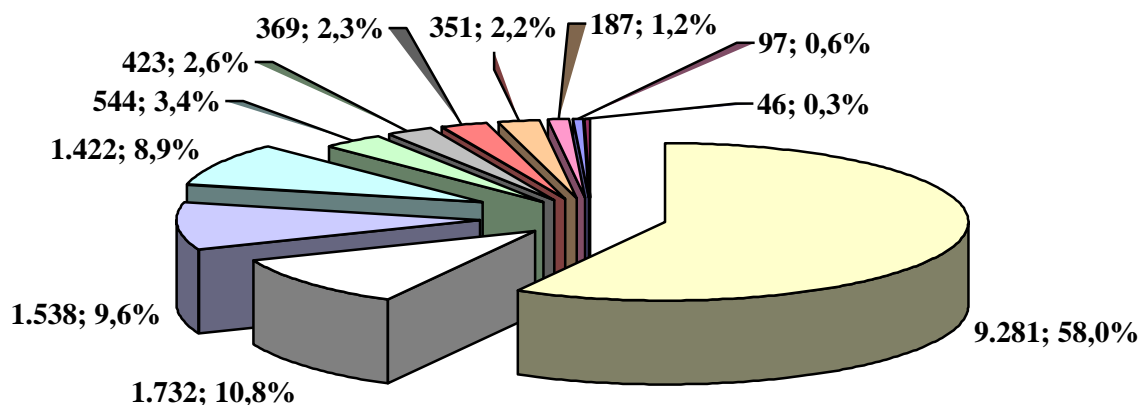
Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych wydatkowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie na realizację świadczeń rodzinnych.

Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na ten cel w latach 2005-2007, należy zauważyć, iż zwiększały się one z roku na rok.

Ogółem wielkość wydatków na realizację świadczeń rodzinnych w kolejnych latach wyniosła: w roku 2005 – 1.055.340,07 zł, w 2006 roku – 1.469.177,70 zł, a w 2007 roku – 1.529.353 zł.

Poniższy wykres przedstawia dane szczegółowe dotyczące świadczeń rodzinnych przyznanych przez OPS w Lesznie w 2007 roku.

Świadczenia rodzinne przyznane przez OPS w 2007 roku

- zasiłek rodzinny
- dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej
- zasiłek pielęgnacyjny
- dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego
- świadczenie pielęgnacyjne
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka
- dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

W 2007 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie przyznał:

- 9.281 zasiłków rodzinnych dla 832 osób,
- 1.732 dodatki do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej dla 145 osób,
- 1.538 zasiłków pielęgnacyjnych dla 131 osób,
- 1.422 dodatki do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania dla 147 osób,
- 544 dodatki do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego dla 278 osób,
- 423 dodatki do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka dla 34 osób,
- 369 dodatków do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego dla 31 osób,
- 351 dodatków do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla 34 osób,
- 187 świadczeń pielęgnacyjnych dla 17 osób,
- 97 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka dla 97 osób,
- 46 dodatków do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka dla 46 osób.

W 2007 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie opłacił również składki na ubezpieczenia emerytalno-rentowe i zdrowotne za osoby pobierające świadczenia pielęgnacyjne na łączną kwotę odpowiednio 20.675,32 zł i 4.403,70 zł.

Zaliczka alimentacyjna była świadczeniem realizowanym do 30.09.2008 r. na mocy ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. z 2005 r. Nr 86 poz. 732 z późn. zm.). Świadczenie to było wypłacane dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, oraz dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód. Dane szczegółowe dotyczące liczby tego typu świadczeń wypłaconych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie w latach 2005-2007, kwot wydatkowanych na ten cel oraz liczby świadczeniobiorców przedstawia poniższa tabela.

Zaliczki alimentacyjne przyznane przez OPS w latach 2005-2007

2005			2006			2007		
Liczba osób	Liczba przyznanych zaliczek	Wartość przyznanych zaliczek	Liczba osób	Liczba przyznanych zaliczek	Wartość przyznanych zaliczek	Liczba osób	Liczba przyznanych zaliczek	Wartość przyznanych zaliczek
41	176	40.080 zł	51	581	129.340 zł	44	539	118.994 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

Liczba zaliczek alimentacyjnych wypłaconych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie w 2006 roku znacznie wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim, natomiast w 2007 roku nieznacznie spadła. W kolejnych latach OPS przyznał następującą liczbę zaliczek: w 2005 roku – 176 (dla 41 osób na łączną kwotę 40.080 zł), w 2006 r. – 581 (dla 51 osób na łączną kwotę 129.340 zł), a w 2007 r. – 539 (dla 44 osób na łączną kwotę 118.994 zł).

Dodatki mieszkaniowe są formą pomocy świadczoną przez gminę, a realizowaną przez OPS na rzecz gospodarstw domowych, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania. Dane szczegółowe dotyczące liczby tego typu świadczeń przyznawanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie w latach 2005-2007 oraz kwot wydatkowanych na ten cel przedstawia poniższa tabela.

Dodatki mieszkaniowe wypłacone przez OPS w latach 2005-2007

2005			2006			2007		
Liczba osób	Liczba przyznanych dodatków	Wartość wypłaconych dodatków	Liczba osób	Liczba przyznanych dodatków	Wartość wypłaconych dodatków	Liczba osób	Liczba przyznanych dodatków	Wartość wypłaconych dodatków
104	542	75.493,36 zł	62	426	71.181,44 zł	66	375	68.452,87 zł

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Lesznie.

Liczba dodatków mieszkaniowych przyznanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie w latach 2005-2007 systematycznie spadała. W kolejnych latach OPS przyznał następującą liczbę dodatków mieszkaniowych: w 2005 roku – 542 (dla 104 osób na łączną kwotę 75.493,36 zł), w 2006 r. – 426 (dla 62 osób na łączną kwotę 71.181,44 zł), a w 2007 r. – 375 (dla 66 osób na łączną kwotę 68.452,87 zł).

Organizowanie placówek całodobowej opieki nie jest zadaniem samorządu gminnego, tym niemniej to pracownicy OPS-u kwalifikują i kierują za pośrednictwem właściwego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie osoby do DPS-ów. W 2006 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie skierował do Domu Pomocy Społecznej 1 osobę, a w 2007 roku – 2 osoby.

Do DPS-ów trafiają osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, a nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Osobę taką kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego. Zarówno dla zainteresowanej osoby, jak i dla całego systemu, skierowanie do domu pomocy społecznej jest zawsze ostatecznością, gdyż powoduje izolację osoby od jej naturalnego środowiska.

2.4. KWESTIA DZIECKA

Polityka społeczna zajmuje się dziećmi jako grupą wymagającą szczególnej troski i ochrony. Działalność na rzecz dzieci polega przede wszystkim na ochronie ich praw, wyrównywaniu szans życiowych poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, służby zdrowia, wypoczynku oraz asekurowaniu w obliczu ryzyka życiowego.

System opieki nad dziećmi potrzebującymi wsparcia organizują instytucje państwowe, samorządy, organizacje pozarządowe. Na system ten składają się:

- domy pomocy społecznej dla dzieci specjalnej troski,
- pogotowia opiekuńcze,
- domy dziecka,
- ośrodki szkolno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży,
- ogniska wychowawcze,
- placówki środowiskowe zapobiegające niedostosowaniu społecznemu i osamotnieniu dzieci i młodzieży oraz zapewniające pomoc rodzicom mającym trudności w wychowaniu dzieci,
- wioski dziecięce,

- ośrodki adopcyjno-opiekuńcze,
- rodziny zastępcze,
- rodzinne domy dziecka,
- młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Wszystkie te placówki wyrównują szanse dzieci i młodzieży, niemniej dziecko, dla pełnego i harmonijnego rozwoju swojej osobowości, powinno wychowywać się w środowisku rodzinnym, w atmosferze szczęścia, miłości i zrozumienia.

W celu uzyskania informacji o problemach dzieci i młodzieży w lokalnym systemie kształcenia i wychowania zostały rozesłane do szkół gminy ankiety. Pozwoliły one zdiagnozować środowisko szkolne pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej wśród uczniów oraz uzyskać informacje o działaniach opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych prowadzonych wśród dzieci i młodzieży. W sumie do badania przedłożono pięć ankiet – cztery z zespołów szkół (2 ze Szkoły Podstawowej i 1 z Gimnazjum w Lesznie oraz 1 z Zespołu Szkół Publicznych w Zaborowie) oraz 1 ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lesznie. W materiale badawczym respondenci oceniali głównie pozycję dzieci i młodzieży w środowisku lokalnym.

Poniższe – tabela i wykres – zawierają informacje na temat zdiagnozowanych w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym problemów społecznych.

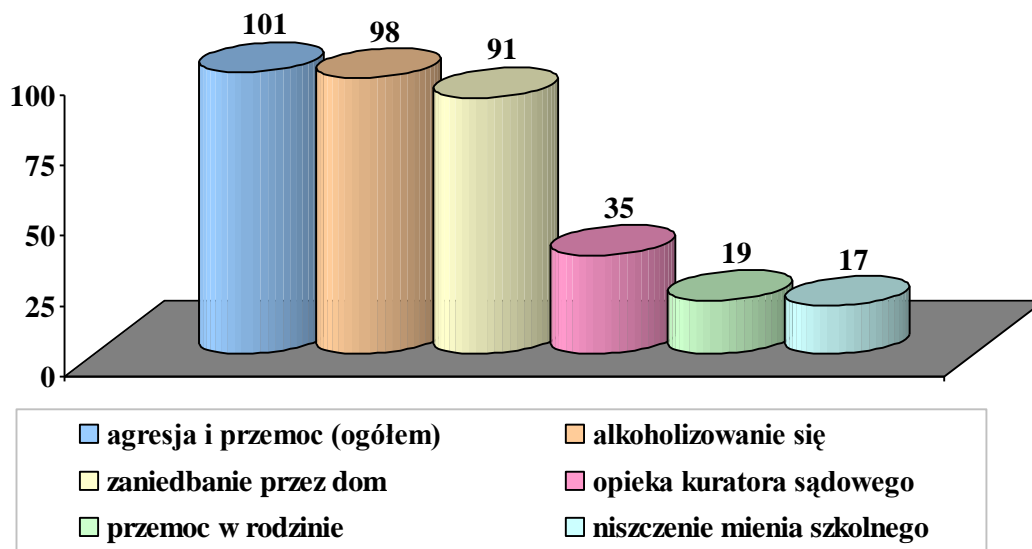
Problemy występujące w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej z terenu gminy

Lp.	Cechy patologii społecznej	Obecność poszczególnych cech		
		występuje (liczba szkół)	liczba ujawnionych przypadków	nie występuje
1	Alkoholizowanie się	5	98	
2	Narkotyzowanie się	1	2	3
3	Palenie papierosów	3	nagminnie	2
4	Uciezki z domu	1	1	3
5	Kradzieże	3	7	1
6	Agresja i przemoc,	5	101	

	w tym: poniżanie, zastraszanie, znęcanie się, bicie, wymuszanie pieniędzy, zmuszanie do palenia papierosów			
7	Autoagresja	2	5	2
8	Przestępczość ujawniona	1	5	3
9	Niszczenie mienia szkolnego	4	17	
10	Udział w grupach negatywnych	2	6	2
11	Opieka kuratora sądowego	4	35	
12	Przemoc w rodzinie	3	19	1
13	Zaniedbanie przez dom	5	91	
14	Wykorzystywanie seksualne			4

Badania własne Centrum AV.

Najczęściej występujące problemy w środowisku dzieci i młodzieży szkolnej z terenu gminy (liczba ujawnionych przypadków oraz liczba szkół, w których stwierdzono dany problem)

Badania własne Centrum AV.

Wskazując najistotniejsze kwestie, pedagodzy korzystali z zamkniętego zestawu kategorii, mając do wyboru 14 zmiennych. Stwierdzając obecność poszczególnych cech, podawali jednocześnie liczbę występujących przypadków. Do problemów społecznych

najczęściej występujących na terenie szkoły i w domu rodzinnym uczniów zaliczyli: stosowanie agresji i przemocy w grupie rówieśniczej, sięganie po papierosy i alkohol, zaniedbanie przez dom, potrzebę sprawowania opieki przez kuratora sądowego, przemoc w rodzinie oraz niszczenie mienia szkolnego (za podstawowe kryterium klasyfikacji cech patologicznych przyjęto liczbę szkół, w których stwierdzono dany problem).

Zasoby i oferta szkolna

Wszystkie ankietowane szkoły zapewniają dostęp do sieci Internet oraz prowadzą dożywianie uczniów (w trzech z nich zapotrzebowanie na tę formę pomocy jest większe), cztery z nich umożliwiają korzystanie z sali gimnastycznej (w przypadku jednej placówki sala gimnastyczna jest w budowie) i jedna z siłowni. W żadnej placówce nie funkcjonują klasy integracyjne. Cztery szkoły zatrudniają pedagoga i psychologa, a trzy pielęgniarkę i logopedę. Wszystkie placówki oferują zajęcia dodatkowe (m.in. koła przedmiotowe, różnorodne tematycznie koła zainteresowań, hipoterapię, zajęcia rekreacyjno-sportowe oraz wychowania do życia w rodzinie), a dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi zajęcia wyrównawcze (4 szkoły), korekcyjno-kompensacyjne (4), logopedyczne (4), psychoterapeutyczne (1), psychostymulacyjne (2), psychoedukacyjne (1) oraz zajęcia dla dyslektyków (1) i konsultacje ze specjalistami (1).

Problemy uczniów i szkoły w pytaniach otwartych

Określając problemy uczniów w pytaniach otwartych, ankietowani wskazywali głównie na trudną sytuację materialno-bytową rodzin i związany z nim problem bezrobocia, dysfunkcje występujące w domu (odnoszące się do uzależnień rodziców, niewydolności opiekuńczo-wychowawczej, rozpadu rodzin i wychowywania w rodzinach niepełnych), niski poziom kulturalny, nieumiejętność zagospodarowania czasu wolnego, agresję (głównie werbalną) i przemoc, przypadki niezrealizowania obowiązku szkolnego i nauki oraz opuszczania zajęć, a także sięgania przez uczniów po środki uzależniające.

Działania profilaktyczne i naprawcze oraz badania konieczne do podjęcia

Określając działania profilaktyczne i naprawcze konieczne do przeprowadzenia na terenie szkoły, badani wskazywali na potrzebę wszechstronnego rozwoju zainteresowań uczniów poprzez promocję zajęć dodatkowych, organizowania warsztatów z zakresu komunikacji interpersonalnej, jak również zajęć socjoterapeutycznych, a także

konieczność zintensyfikowania programów profilaktycznych w obszarze uzależnień oraz agresji i przemocy. Postulowano także rozwijanie współpracy z rodzicami (wspólne organizowanie imprez okolicznościowych, spotkania z wychowawcami) oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej (cykliczne spotkania w celu omawiania sytuacji rodzin wymagających pomocy).

Podejmując kwestię badań koniecznych do przeprowadzenia wśród dzieci, młodzieży i rodziców, pedagodzy stwierdzili, iż należy przede wszystkim zintensyfikować wywiady środowiskowe i badania ankietowe w celu lepszego zdiagnozowania aktualnych problemów, zagrożeń i potrzeb (m.in. w zakresie skali zjawiska przemocy w gminie, zapotrzebowania na określone formy pomocy, rozszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych). Niezbędne jest także prowadzenie spotkań pracowników szkoły i OPS-u z rodzinami, które potrzebują pomocy.

Bezpieczeństwo w gminie

Według ankietowanych na terenie gminy są rejony wymagające szczególnej interwencji ze względu na sytuację dziecka. Do takich miejsc zaliczono okolice sklepów sprzedających alkohol, przystanku autobusowego i skweru przy nim, teren targowiska oraz wjazd na działki przy ul. Sochaczewskiej. Wymieniono również drogę ze szkoły do domu (ulica, okolice boiska i lasu), a także miejsca zaciemnione, rzadko uczęszczane i odosobnione. Zwrócono również uwagę na trudną sytuację w domach, w których występują problemy przemocy i uzależnień.

Możliwości przyczynienia się przez szkoły do poprawy sytuacji dziecka

Zastanawiając się nad tym, w jaki sposób szkoła może się przyczynić do poprawy sytuacji dziecka, pedagodzy wskazywali m.in. na: możliwość prowadzenia zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, a także organizowania i dofinansowania zielonych szkół, wycieczek, kolonii. Zwrócili również uwagę na konieczność diagnozowania sytuacji dziecka w celu udzielania odpowiedniej pomocy, kształtowania umiejętności społecznych pomagających radzić sobie z sytuacjami problemowymi, jak również prowadzenia systematycznej współpracy z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny (bardziej zorganizowany przepływ informacji, wspólne ustalanie zakresu pomocy).

Według ankietowanych m.in. przedstawione powyżej kwestie należałoby podjąć w lokalnym programie opieki na dziećmi i młodzieżą.

2.4.1. SYTUACJA DZIECKA I RODZINY Z PERSPEKTYWY PORADNI PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ I ZESPOŁU KURATORSKIEJ SŁUŻBY SĄDOWEJ SĄDU REJONOWEGO

Informacji o sytuacji dziecka i rodziny w środowisku lokalnym dostarczają również działające na danym terenie Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego.

Pod opieką Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Starych Babicach pozostają następujące placówki: Gminne Przedszkole w Lesznie przy ul. Polnej 22, Szkoła Podstawowa i Gimnazjum w Lesznie przy ul. Leszno 13, a także Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Lesznie. PPP obejmuje opieką łącznie 1.021 dzieci.

W roku 2007 w poradni zostało przebadanych 93 dzieci – były to diagnozy trudności szkolnych i przedszkolnych.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2001 roku o kuratorach sądowych, kurator sądowy jest organem wykonawczym sądu i realizuje zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związane z wykonywaniem orzeczeń sądu. Działania pomocowe realizowane przez kuratorów wynikają ze wskazań sądu opartych na art. 100 Kodeksu rodzinnego. Pomoc ta ma charakter niematerialny i dotyczy umożliwienia właściwego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Według danych Sądu Rodzinnego Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim na terenie gminy Leszno wykonywanych jest ogółem 29 nadzorów kuratorskich, w tym:

- 23 nadzory – na podstawie Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego w stosunku do 23 rodzin, obejmujące łącznie 44 małoletnich;
- 2 nadzory wobec 2 nieletnich wykonywane na podstawie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich;
- 4 nadzory – na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w stosunku do 20 osób (5 kobiet i 15 mężczyzn) orzeczone zostało

przymusowe leczenie odwykowe, w tym wobec 12 osób zastosowano przymus leczenia w stacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego, wobec 8 osób – w niestacjonarnym zakładzie lecznictwa odwykowego. Ponadto w stosunku do 4 osób (3 kobiety i 1 mężczyzna) spośród ww. uzależnionych od alkoholu zastosowano nadzór kuratora.

2.5. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki, zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności

finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

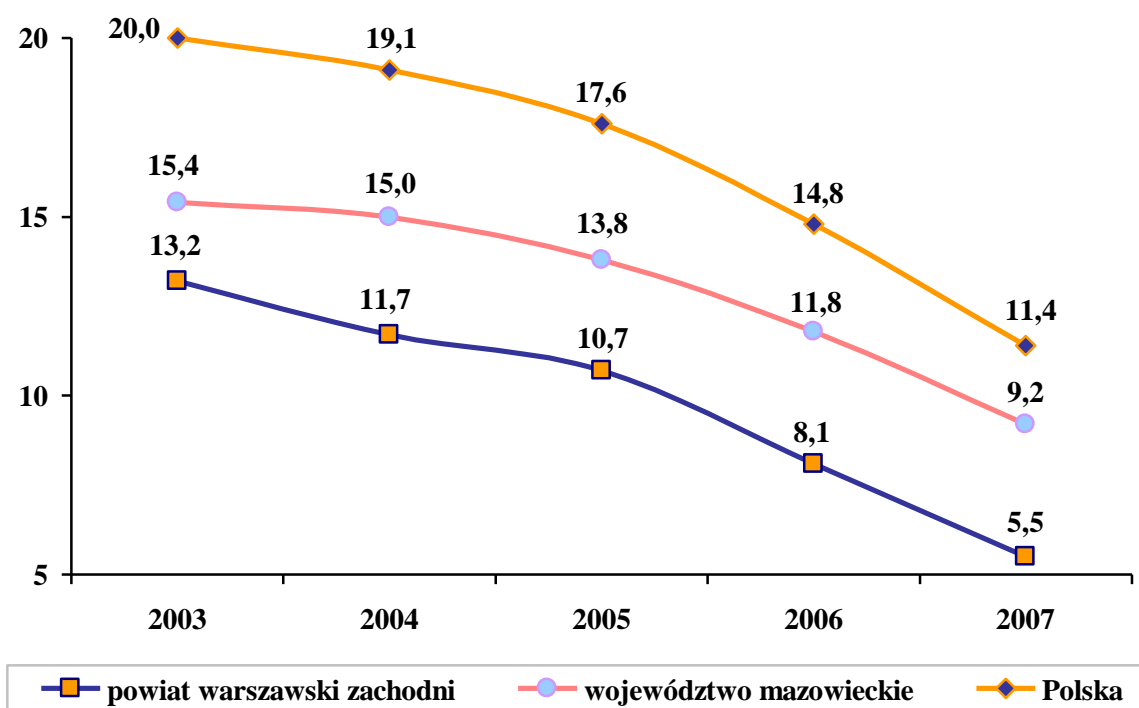
Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost liczby zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy. Sytuacja taka wymusza również konieczność dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, podstawowego znaczenia w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia nabiera praca socjalna, która przyjmuje zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie oraz technika kontraktu socjalnego, która pozwala na uzależnienie pomocy – formy, wysokości i okresu wypłacania świadczenia – od aktywności bezrobotnego i jego rodziny.

Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wyzwalają zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga stosowania odpowiednich form oddziaływań.

Poniższy wykres przedstawia stopę bezrobocia w powiecie warszawskim zachodnim, w województwie mazowieckim i w kraju w latach 2003-2007.

Stopa bezrobocia w powiecie, w województwie i w kraju w latach 2003-2007

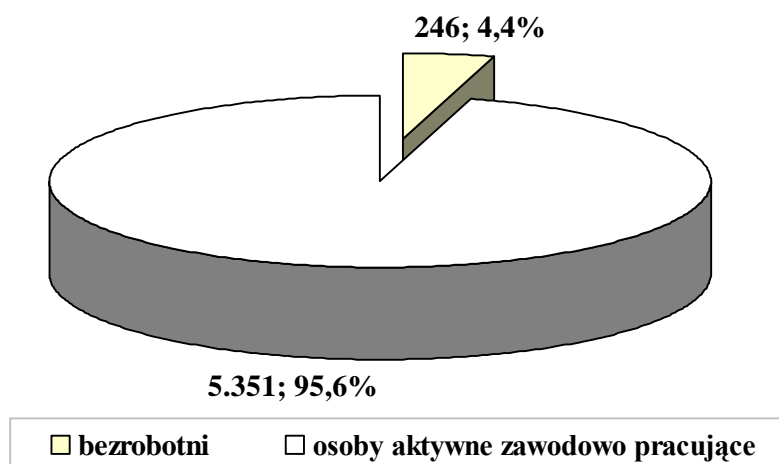
Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Stopa bezrobocia to procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie cywilnej ludności aktywnej zawodowo, ale bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż w latach 2003-2007 powiat warszawski zachodni charakteryzował się znacznie niższą, w stosunku do województwa mazowieckiego i kraju, stopą bezrobocia. Generalnie w skali całego kraju – z uwagi na poprawę kondycji gospodarki – mamy do czynienia z powolnym zmniejszaniem się stopy bezrobocia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Błoniu na dzień 31 grudnia 2007 roku w gminie Leszno pozostawało zarejestrowanych 246 bezrobotnych. Wśród nich większą liczebnie grupą były kobiety, które stanowiły 59% ogółu bezrobotnych w gminie. Należy dodać, że poziom bezrobocia odnotowany w statystykach instytucji rynku pracy może być różny od rzeczywistej liczby informującej o osobach pozostających bez pracy.

Udział bezrobotnych z terenu gminy w ogóle osób będących z końcem 2007 roku w wieku produkcyjnym przedstawia poniższy wykres.

Bezrobotni i osoby aktywne zawodowo pracujące w gminie z końcem 2007 roku

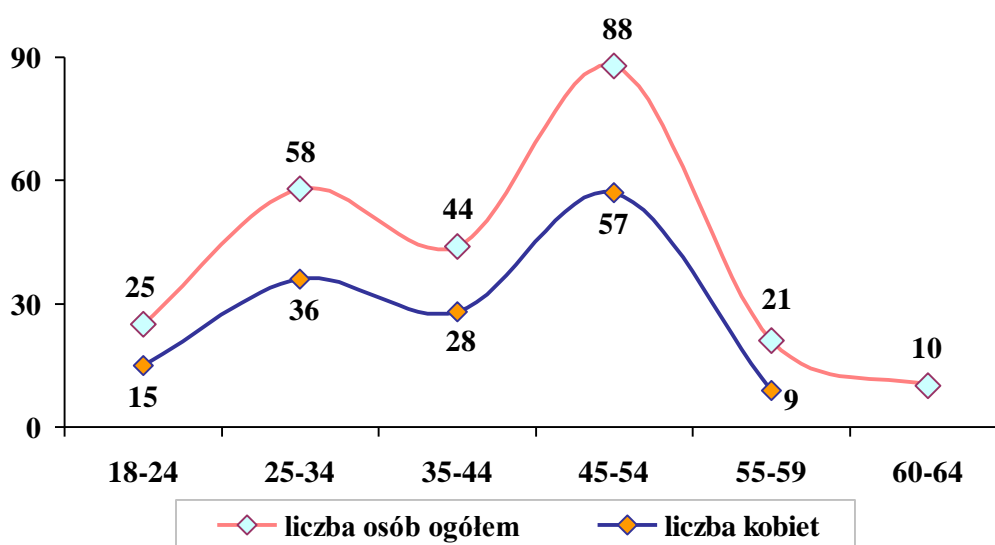

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Błoniu.

Spośród 5.597 osób z terenu gminy Leszno będących w wieku produkcyjnym z końcem 2007 roku 246 osób (4,4%) pozostawało bez zatrudnienia.

Dla scharakteryzowania zjawiska bezrobocia w gminie niezwykle ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawiają poniższe wykresy.

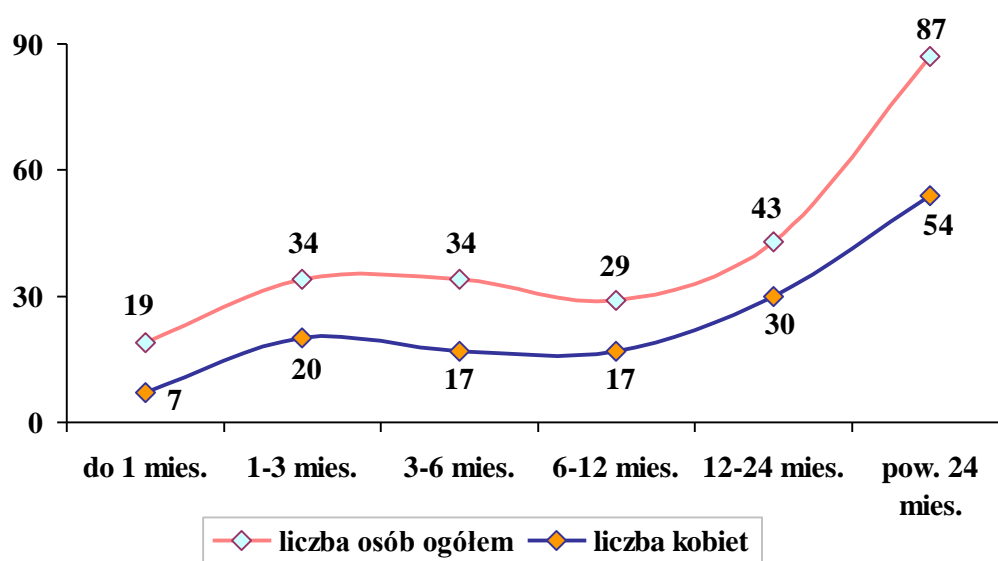
Bezrobotni z terenu gminy według wieku z końcem 2007 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Błoniu.

Z końcem 2007 roku w grupie bezrobotnych najczęściej było osób, które przekroczyły 45. rok życia. Osobom pozostającym jeszcze w wieku produkcyjnym, ale już niemobilnym, zdecydowanie trudniej znaleźć pracę i zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe. Niepokój budziła również liczna grupa ludzi młodych w przedziale wiekowym 25-34 lata. Największy udział kobiet wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowano w przedziałach wiekowych 45-54 lata (64,8%) i 35-44 lata (63,6%).

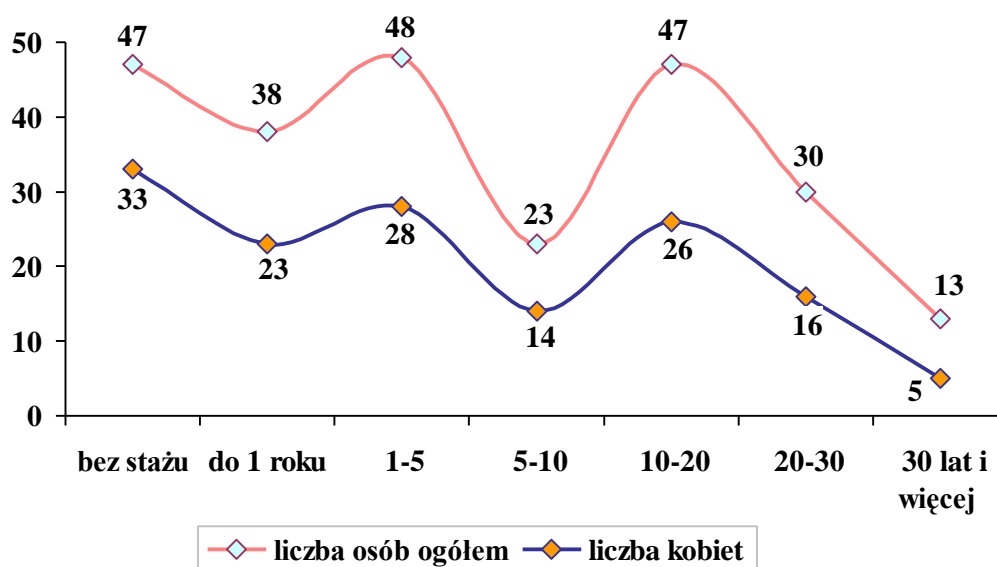
Bezrobotni z terenu gminy według czasu pozostawania bez pracy z końcem 2007 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Błoniu.

Powrót do pracy jest tym trudniejszy, im dłuższy jest okres pozostawania poza zatrudnieniem, co wyraźnie widać na powyższym wykresie. Brak pracy może powodować nieodwracalne szkody nie tylko ekonomiczne, ale przede wszystkim społeczne, łącznie z daleko idącą demoralizacją i wykluczeniem osób pozostających bez zatrudnienia. Długotrwale bezrobotni, którzy z końcem 2007 roku stanowili najliczniejszą grupę pozostających bez pracy w gminie, często nie są w stanie samodzielnie wrócić do zatrudnienia, stąd tak ważne w ich przypadku są: poradnictwo zawodowe, praca socjalna oraz kluby integracji społecznej.

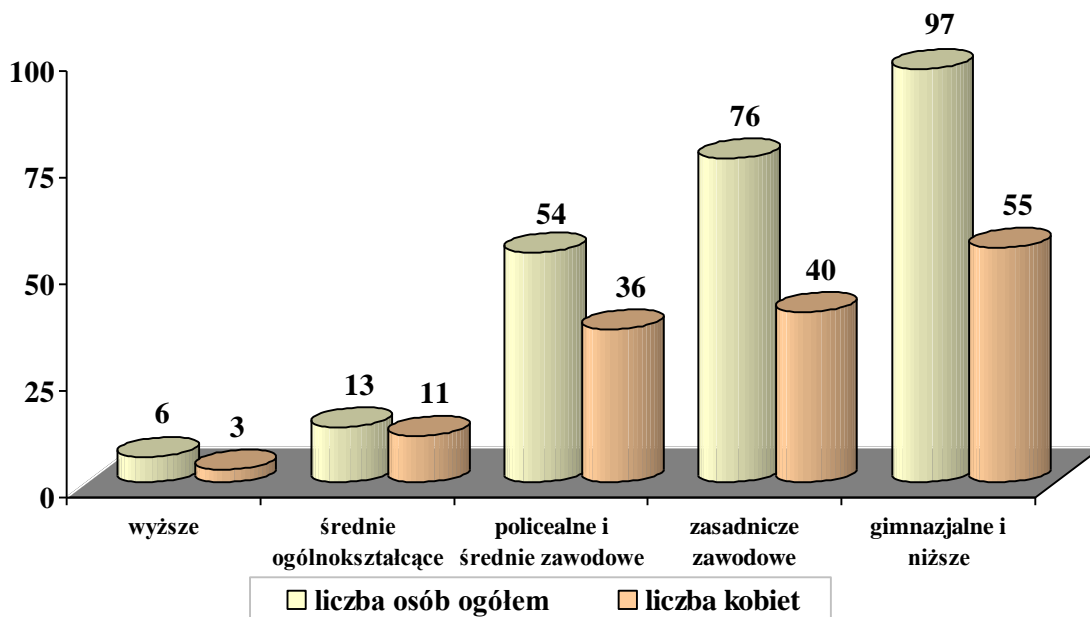
Bezrobotni z terenu gminy według stażu pracy z końcem 2007 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Błoniu.

Staż pracy warunkujący zdobycie doświadczenia zawodowego jest cechą niezwykle pożądaną przez pracodawców. Z końcem 2007 roku najliczniejsze grupy bezrobotnych w gminie stanowiły osoby ze stażem od roku do 5 lat oraz osoby bez stażu pracy i osoby ze stażem od 10 do 20 lat. W programach aktywizujących osoby bezrobotne należy zatem zwrócić szczególną uwagę osoby z kilkuletnim stażem pracy, którym należy umożliwić zdobywanie dalszego doświadczenia zawodowego, na osoby z ponad 10-letnim stażem pracy, którym należy zapewnić możliwość przekwalifikowania się, aby wzmocnić ich konkurencyjność na rynku pracy, a także na absolwentów, tak by mieli możliwość zdobycia pierwszych doświadczeń zawodowych.

Bezrobotni z terenu według wykształcenia z końcem 2007 roku

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Błoniu.

Z końcem 2007 roku zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy posiadały osoby z wykształceniem wyższym i średnim ogólnokształcącym; tych w rejestrach bezrobotnych figurowało najmniej. Problem bezrobocia w największym stopniu dosięgał osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym oraz zasadniczym zawodowym. Zestawiając ten fakt z sytuacją na rynku pracy, należy nadal zachęcać młodzież do zdobywania wykształcenia, natomiast w przypadku osób już bezrobotnych szczególny nacisk należy położyć na szkolenia, doksztalcenie i zmianę kwalifikacji zawodowych.

2.6. KWESTIA UZALEŻNIEŃ

Problemy wynikające z picia alkoholu i zażywania narkotyków stanowią obecnie jedną z poważniejszych kwestii społecznych. Zjawisko to ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego (wzrasta liczba nieletnich nietrzeźwych sprawców przestępstw, ale również nieletnich nietrzeźwych ofiar), jak również ogólny stan zdrowia populacji, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne z rówieśnikami i środowiskiem rodzinnym.

Liczba osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych jest trudna do ustalenia. Z jednej strony możemy się opierać na danych szacunkowych ustalonych dla populacji m.in. przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które prezentuje poniższe zestawienie, z drugiej na danych przedstawianych przez poszczególne instytucje podejmujące kwestie uzależnień w swej działalności statutowej.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	razem ok. 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	ok. 1.330 osób: dorosłych i dzieci	ok. 530 osób: dorosłych i dzieci

Dane szacunkowe Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Definiując problem alkoholizmu, przyjmuje się, że jest to całokształt problemów związanych z używaniem napojów alkoholowych. Rozumie się przez to zarówno upośledzenie decyzji dotyczących rozpoczynania picia alkoholu, jak i polegających na niemożności przerwania picia alkoholu. Problem alkoholizmu rozpatrywany jest w dwóch płaszczyznach:

- jako choroba alkoholowa (utrata kontroli picia, niemożność utrzymania się w abstynencji);
- jako zagadnienie spożycia napojów alkoholowych i akceptowanych przez społeczeństwo wzorów picia, co stwarza konieczność poszukiwania alkoholu.

Rozmiary zjawiska uzależnień odnotowane w oficjalnych statystykach różnią się od faktycznego stanu. Najlepiej widać to w sferze odczuć społecznych mieszkańców, którzy bardzo często wskazują na uzależnienia jako poważny problem społeczny. Spośród 160 rodzin objętych pomocą społeczną przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie w 2007 roku, 17 rodzin liczących 44 osoby swą trudną sytuację życiową tłumaczyły problemem alkoholowym. Mniej widoczne było używanie narkotyków. W analizowanym okresie z tytułu narkomanii miejscowy Ośrodek świadczył pomoc 1 rodzinie liczącej 3 osoby.

Aby eliminować niekorzystny wpływ uzależnień na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę odgrywa w tym procesie uchwalany corocznie przez Radę Gminy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do jego głównych zadań należy zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych w gminie Leszno oraz ograniczanie szkód spowodowanych problemami alkoholowymi. Cel ten realizowano poprzez:

1. Zwiększanie dostępności świadczeń w zakresie leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych poprzez m.in.:
 - prowadzenie grupy wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin,
 - prowadzenie Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla osób z problemem alkoholowym i członków ich rodzin (od lutego do grudnia 2007 r. do Punktu zgłosiły się 34 osoby z tego: 29 uzależnionych od alkoholu, 4 osoby współuzależnione i 1 osoba DDA; spośród osób korzystających z pomocy konsultanta w Punkcie udało się zawiązać grupę wsparcia dla uzależnionych i ich rodzin).
2. Organizację i prowadzenie działań profilaktycznych:
 - W gminie prowadzone są dwie świetlice opiekuńczo-wychowawcze – Świetlica socjoterapeutyczna „Promyk” w Lesznie (jej celem jest wspieranie rodziny problemowej w opiece nad dzieckiem w czasie wolnym od zajęć lekcyjnych – w 2007 r. w zajęciach placówki wzięło udział około 45 dzieci w wieku 7-15 lat) i Świetlica socjoterapeutyczna „Świetliki” w Zaborowie (w której realizowano m.in. działania mające na celu reedukację, poprawę relacji między uczestnikami zajęć,

uczenie kultura bycia i wiary we własne siły, pomoc w odrabianiu lekcji – w zajęciach uczestniczyło około 10 – 15 dzieci, z których 9 pojechało na letnie kolonie organizowane przez GKRPA).

3. Wspomaganie organizacji i instytucji działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych
 - w 2007 r. GKRPA dofinansowała wyjazd jednego dziecka z rodziny z problemem alkoholowym na „zieloną szkołę” organizowaną przez Zespół Szkół Publicznych w Lesznie oraz podjęła współpracę z CARITAS Archidiecezji Warszawskiej, w ramach której zorganizowano kolonie dla 21 dzieci z terenu gminy.
4. Inne działania związane z realizacją Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Leszno w 2007 r.
 - przeprowadzono szkolenie dla osób, posiadają koncesje na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, czyli właścicieli sklepów, sprzedawców oraz prowadzących punkty gastronomiczne. W szkoleniu wzięło udział 31 osób reprezentujących 26 punktów sprzedaży, co stanowi 63% wszystkich punktów sprzedaży napojów alkoholowych z terenu gminy,
 - istotne są także podejmowane przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lesznie w ramach przysługujących jej uprawnień działania. W 2007 r. przeprowadzono z 24 osobami 36 rozmów motywujących do podjęcia leczenia. Ponadto 5 osób zgłosiło się do Komisji w związku z nadużywaniem alkoholu przez członków ich rodzin. Komisja współpracowała również z biegłymi sądowymi w dziedzinie orzecznictwa uzależnienia od alkoholu – na badania do biegłych skierowano 4 osoby. GKRPA rozpatrzyła także 17 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych; z czego w przypadku 32 osób wystąpiła do sądu z wnioskiem o przymusowe leczenie.

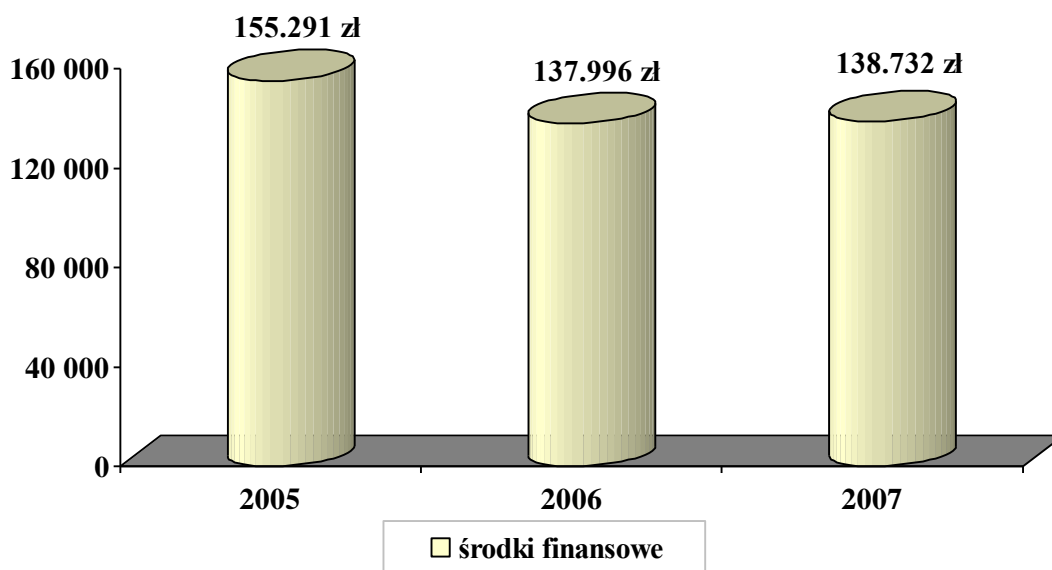
Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywa również uchwalany przez Radę Gminy Program Przeciwdziałania Narkomanii. Do jego głównych zadań należy przeciwdziałanie zagrożeniu narkomanią na terenie gminy m.in. poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i wychowawczej, bezpośrednią pomoc medyczną i terapeutyczną osobom uzależnionym oraz poprawę bazy materialnej do działań profilaktycznych i leczniczych. W roku 2007 na terenie gminy

odbyły się warsztaty profilaktyczne pt. „Ile trzeba mieć, żeby stracić” dla uczniów klas II i III gimnazjum, których celem było zapoznanie gimnazjalistów z czynnikami powstawania uzależnienia oraz metodami redukcji zagrożenia. Przedstawiono naturalne sposoby unikania kryzysowych sytuacji oraz radzenia sobie w nich. Dla klas IV-VI szkół podstawowych zorganizowano natomiast program profilaktyczny „Jak nie przegrać na starcie?”, w celu dostarczenia wiedzy na temat uzależnień oraz wpływu środków odurzających na życie szkolne i rodzinne. Po zakończeniu warsztatów dla rozpoznania problemu narkotykowego na terenie gminy zostały przeprowadzone wśród młodzieży badanie ankietowe.

Ponadto na terenie gminy Leszno w ramach realizowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działa Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, gdzie osoby otrzymują wsparcie psychiczne, pomoc w opracowaniu planu działania związanego z wychodzeniem z przemocy, materiały informacyjne za temat zjawiska przemocy, porady prawne oraz pomoc w redagowaniu pism procesowych. W 2007 roku w Punkcie udzielono 320 porad i informacji 150 osobom. W celu zapobiegania dalszemu rozwojowi przemocy domowej działa też grupa wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – „Rodzina bez przemocy – Poranek”, a także Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, alkoholizmowi i innym patologiom społecznym (w 2007 r. Zespół podjął interwencje w stosunku do 48 rodzin).

Poniższy wykres przedstawia wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Leszno w latach 2005-2007.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2005-2007

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lesznie.

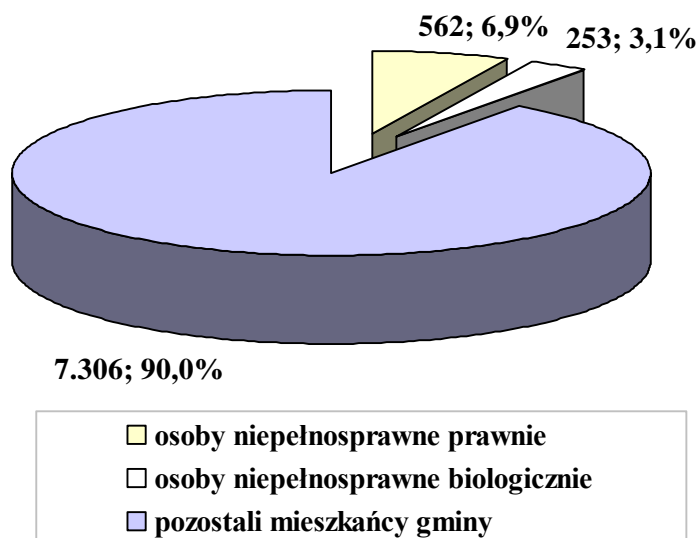
Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie Leszno w latach 2005-2007 ulegała wahaniom – w roku 2006 spadła, zaś w roku 2007 nieznacznie zwiększyła się. W 2005 roku wyniosła 155.291 zł, w roku następnym spadła do 137.996 zł, a w 2007 r. wzrosła do 138.732 zł.

2.7. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem obecnie niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Poniższy wykres prezentuje udział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Leszno w ogólnej liczbie mieszkańców w 2002 roku.

Osoby niepełnosprawne a ludność gminy w 2002 roku

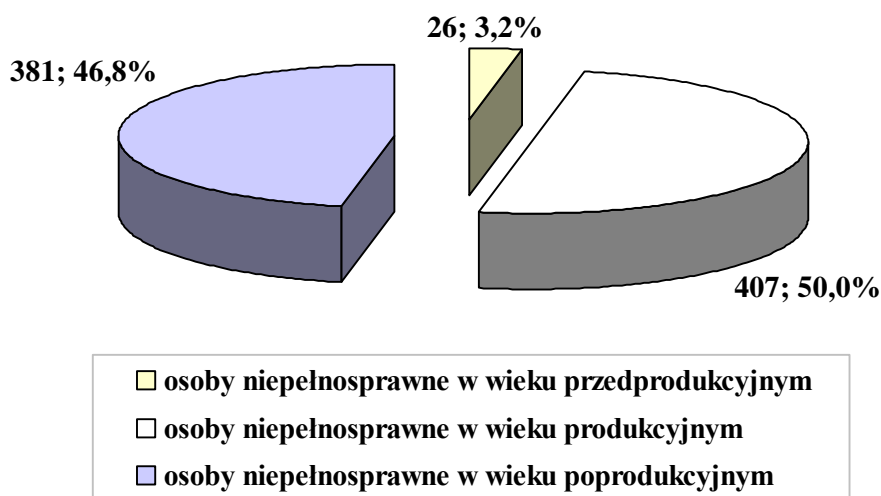

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 w gminie Leszno zamieszkiwało 815 osób niepełnosprawnych (w tym 403 mężczyzn i 412 kobiet), co stanowiło 10% ogółu mieszkańców gminy.

Niepełnosprawni są silnie zróżnicowaną grupą, nie tylko pod względem stopnia niepełnosprawności, ale także wieku, wykształcenia i źródła utrzymania. W skali całego kraju zdecydowana większość osób niepełnosprawnych – 84% – utrzymuje się głównie ze świadczeń społecznych: rent, emerytur i zasiłków (w 2007 roku z powodu niepełnosprawności z pomocy społecznej w gminie Leszno skorzystały 52 rodziny liczące 113 osób i była to trzecia, co do wielkości, pod względem liczby beneficjentów, przyczyna udzielania wsparcia). Jedynie dla 8% tej populacji główne źródło utrzymania stanowi praca, zaś kolejne 8% pozostaje na utrzymaniu innych osób, nie posiadając własnych środków na przeżycie. Prawie połowa osób niepełnosprawnych legitymuje się, co najwyżej, wykształceniem podstawowym, a to znacznie utrudnia wejście na rynek pracy i utrzymanie zatrudnienia. Poniższe wykresy przedstawiają podział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Leszno według ekonomicznych grup wieku oraz strukturę ich wykształcenia w 2002 roku.

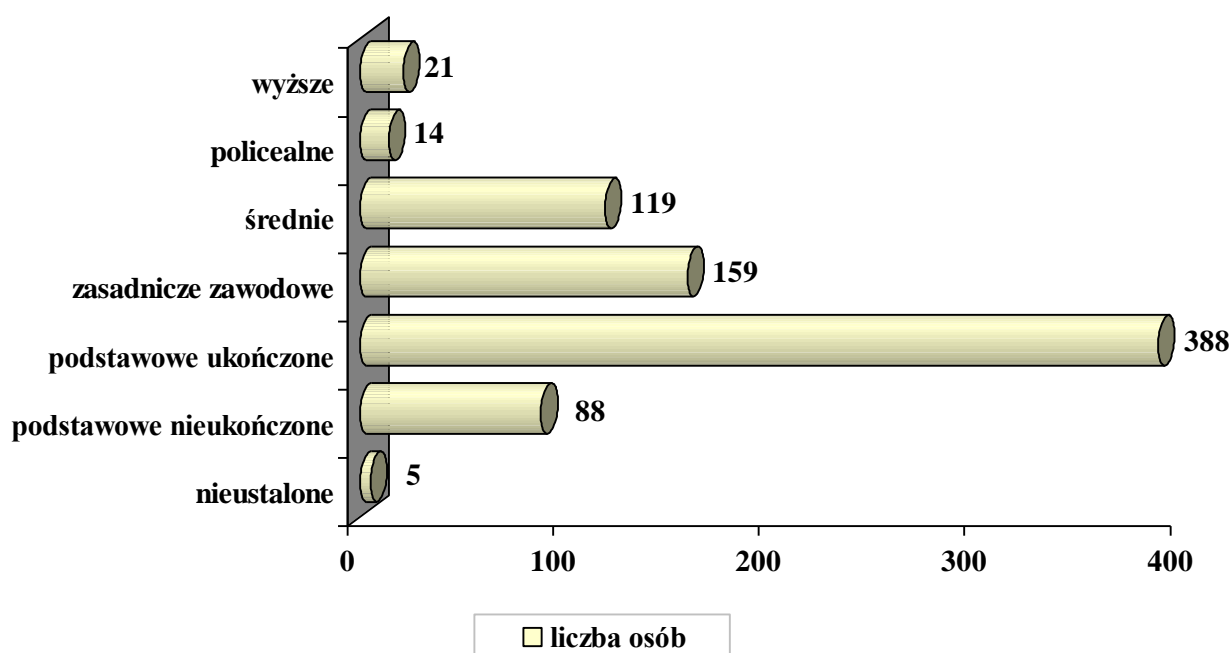
Osoby niepełnosprawne w gminie według ekonomicznych grup wieku w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku 50% niepełnosprawnych w gminie było w wieku produkcyjnym (407 osób), co było zjawiskiem niepokojącym. Liczną grupę reprezentowały osoby w wieku poprodukcyjnym (381 osób). Najmniejszą liczebnie grupę stanowiły dzieci i młodzież – łącznie 26 osób.

Osoby niepełnosprawne w gminie w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia w 2002 r.

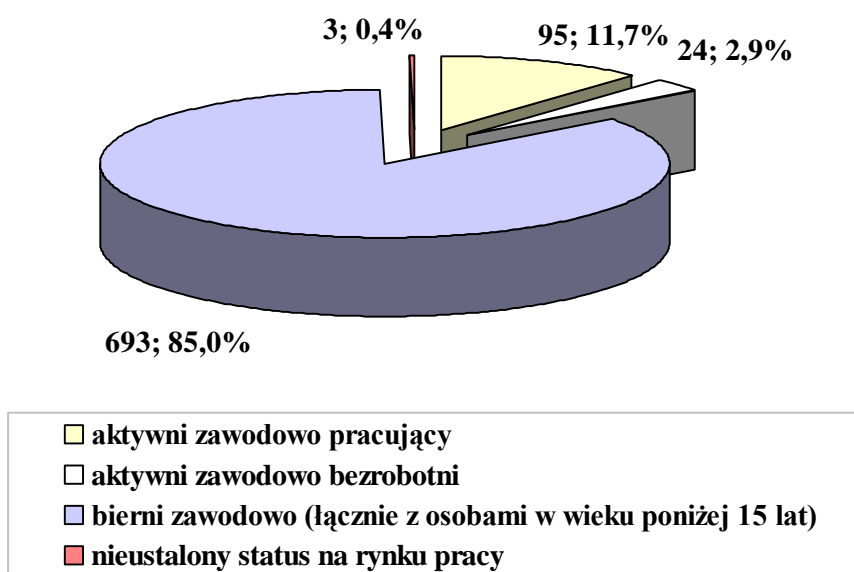
Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku najliczniejszą grupę niepełnosprawnych w gminie stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym – 388 osób.

Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą ludzi, w związku z tym konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych oraz ich rodziny. Niepełnosprawni – co pokazuje powyższy wykres – są często gorzej wykształceni, co zdecydowanie utrudnia ich funkcjonowanie na rynku pracy. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeżeli chodzi o ich edukację i społeczne włączanie oraz możliwości rehabilitacyjne.

Poniższy wykres przedstawia podział osób niepełnosprawnych z terenu gminy Leszno według aktywności ekonomicznej w 2002 roku.

Osoby niepełnosprawne w gminie według aktywności ekonomicznej w 2002 roku

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 roku zdecydowana większość osób niepełnosprawnych w gminie była bierna zawodowo – 693 osoby. Wśród aktywnych zawodowo zarejestrowano 95 osób pracujących i 24 osoby pozostające bez pracy. Nieustalony status na rynku pracy miały 3 osoby.

W przypadku osób niepełnosprawnych szczególnych wysiłków wymaga ich rehabilitacja społeczna i zawodowa, tj. m.in.: promocja dostępu osób niepełnosprawnych

do zatrudnienia oraz budowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa. Wspomniane działania stwarzają możliwość integracji tej grupy osób z pozostałą częścią społeczeństwa. Jednocześnie nadal powinny być konsekwentnie likwidowane bariery architektoniczne, komunikacyjne oraz transportowe, utrudniające osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie.

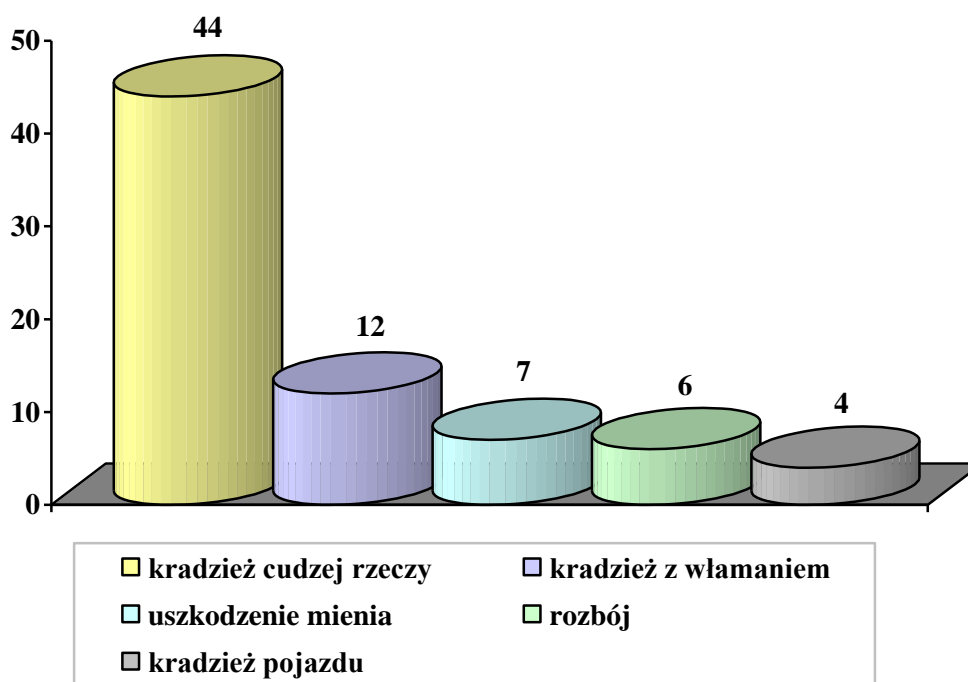
Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi w Polsce bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Po stronie podażowej są to (poza relatywnie niskimi kwalifikacjami osób niepełnosprawnych): słabe motywacje i liczne bariery instytucjonalno-infrastrukturalne, a po stronie popytu na pracę: niechęć pracodawców i w konsekwencji znaczny koszt ich motywowania oraz ogólnie trudny rynek pracy, charakteryzujący się słabą dynamiką tworzenia miejsc pracy.

2.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, ale intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Leszno.

Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za okres 12 miesięcy 2007 roku wynika, iż na terenie gminy Leszno odnotowano 289 różnego rodzaju przestępstw (o 49 mniej niż w 2006 r.), w tym 122 przestępstwa o charakterze kryminalnym ogółem. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Przestępstwa o charakterze kryminalnym najbardziej uciążliwe dla mieszkańców gminy w 2007 roku

Dane Komisariatu Policji w Lesznie.

Analizując powyższy wykres, należy stwierdzić, iż najbardziej uciążliwymi dla mieszkańców gminy przestępstwami w 2007 r. były kradzieże cudzej rzeczy – 44 czyny (o 4 więcej niż w 2006 r.). Istotną kategorię przestępstw stanowiły kradzieże z włamaniem – 12 (o 14 mniej niż w 2006 r.). Ponadto odnotowano m.in. takie zdarzenia o charakterze przestępczym, jak: uszkodzenie mienia – 7 (o 8 mniej niż w 2006 r.), rozbój – 6 (o 3 więcej niż w 2006 r.) oraz kradzież pojazdu – 4 (o 1 mniej niż w 2006 r.). Wskaźnik wykrywalności ogólnej wyniósł 79,8%.

W okresie objętym sprawozdaniem wszczętych zostało 256 postępowań przygotowawczych. W 2007 roku funkcjonariusze Komisariatu Policji w Lesznie wykryli łącznie 237 przestępstw, w 212 przypadkach sporządzili akty oskarżenia i wnioskowali do prokuratora o jego zatwierdzenie. Ogółem przedstawili zarzuty popełnienia przestępstw 228 podejrzanym. W stosunku do 7 podejrzanych na wniosek poparty przez prokuraturę – Sąd Rejonowy w Grodzisku Mazowieckim zastosował środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, natomiast w stosunku do 6 podejrzanych prokurator Prokuratury Rejonowej w Grodzisku Mazowieckim zastosował dozór policyjny.

W porównaniu do ogólnej liczby przestępstw, liczba czynów karalnych dokonywanych przez nieletnich stanowiła bardzo niewielki jej procent. W 2007 roku ujawniono 13 nieletnich, którzy dokonali 10 czynów karalnych. We wszystkich przypadkach materiały dotyczące ujawnionych czynów karalnych przesłano do Wydziału Rodzinnego i Nieletnich Sądu Rejonowego w Grodzisku Mazowieckim. Głównymi przyczynami wkroczenia na drogę przestępstwa wśród nieletnich były: brak zrozumienia u rodziców – konflikt pokoleń i wartości, brak nadzoru ze strony rodziców, konflikty i trudności w szkole oraz patologie. Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Lesznie wykonując czynności służbowe, na bieżąco realizowali zadania prewencyjne związane ze zwalczaniem przestępczości wśród nieletnich. Czynności te ukierunkowane były na: rozmowy w rodzinie, rozmowy z pedagogami, spotkania z młodzieżą w szkołach i kontrole miejsc gromadzenia się młodzieży.

W analizowanym okresie w celu ograniczenia przestępczości pospolitej na terenie gminy policjanci Zespołu Patrolowo-Interwencyjnego i Zespołu Dzielnicowych wylegitymowali 6.449 osób, przeprowadzili ogółem 1.825 interwencji oraz wykonali 548 wywiadów i ustaleń. Zatrzymali łącznie 216 osób, z tego zatrzymani na gorącym uczynku to 127 osób, zatrzymani poszukiwani – 26 osób i zatrzymani do wytrzeźwienia – 5 osób.

W kategorii wykroczeń najczęściej popełnianymi czynami na terenie gminy były wykroczenia związane z: nieprzestrzeganiem przepisów ruchu drogowego, spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych i zakłócaniem ciszy nocnej.

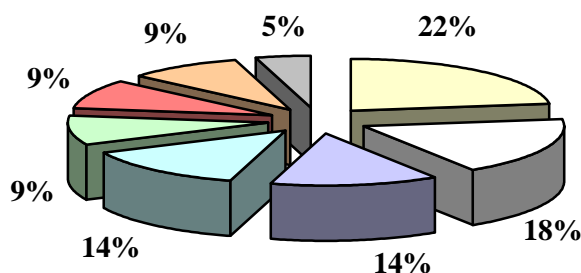
Realizując zadania ograniczenia przestępczości na terenie gminy w 2007 roku funkcjonariusze Komisariatu Policji w Lesznie położyli główny nacisk na represjonowanie środowisk kryminogennych, z których wywodzili się pospoliccy sprawcy przestępstw „okazjonalnych”, często spotykani w rejonach sklepów, gdzie spożywali alkohol w miejscach publicznych i zakłócali spokój mieszkańcom. Zgodnie z obowiązującymi kierunkami pracy, policjanci starali się jak najwięcej ujawnionych wykroczeń rozpatrzyć w drodze postępowania mandatowego, dlatego też w 2007 roku nałożyli łącznie 711 mandatów karnych kredytowanych na łączną kwotę 98.640 zł oraz udzielili 806 pouczeń.

2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY

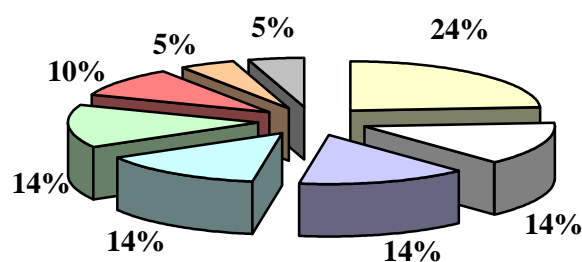
Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego, mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak: ośrodek zdrowia, kościół, szkoła, organizacje pozarządowe, a także do lokalnych przedsiębiorców, pracowników socjalnych OPS-u, radnych, mieszkańców gminy. Pozwoliła ona uzyskać obraz najistotniejszych kwestii dotyczących lokalną społeczność.

W pierwszych pytaniach poproszono respondentów o wskazanie środowisk zagrożonych ubóstwem oraz określenie przyczyn tego zjawiska. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Środowiska zagrożone ubóstwem

Przyczyny popadania w ubóstwo

■	osoby dotknięte problemem uzależnień
■	osoby chore
■	osoby uzyskujące niskie dochody
■	rodziny wielodzietne
■	osoby bezrobotne
■	osoby starsze i samotne
■	osoby niepełnosprawne
■	osoby samotnie wychowujące dzieci

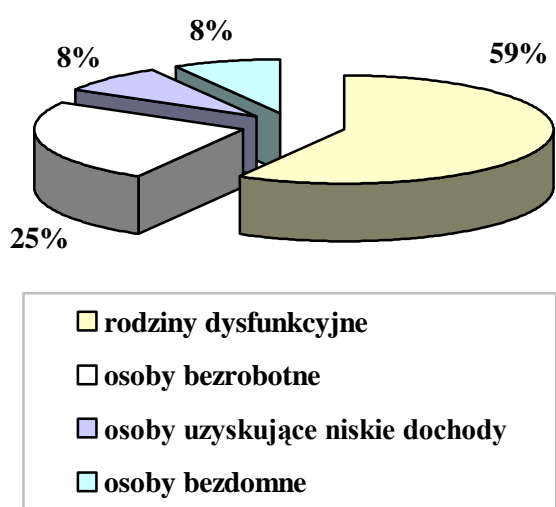
■	uzależnienia
■	niedostosowanie społeczne
■	dziedziczenie ubóstwa
■	wielodzietność
■	choroby
■	niepełnosprawność
■	bezrobocie
■	rozpad rodziny

Badania własne Centrum AV.

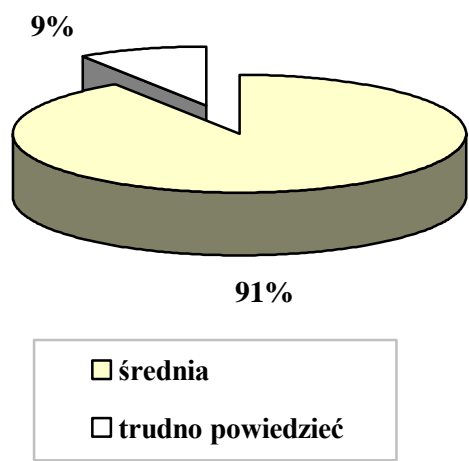
Według badanych, problem ubóstwa dotyczy najbardziej osób dotkniętych problemem uzależnień (22%), chorych (18%) oraz osób uzyskujących niskie dochody i rodzin wielodzietnych (po 14%). Jako najczęstsze przyczyny popadania w stan ubóstwa ankietowani podawali uzależnienia (24%).

Odpowiadając na kolejne pytania, respondenci identyfikowali środowiska zagrożone uzależnieniami, określali skalę tego zjawiska oraz oceniali ofertę pomocy osobom uzależnionym.

Środowiska zagrożone uzależnieniami

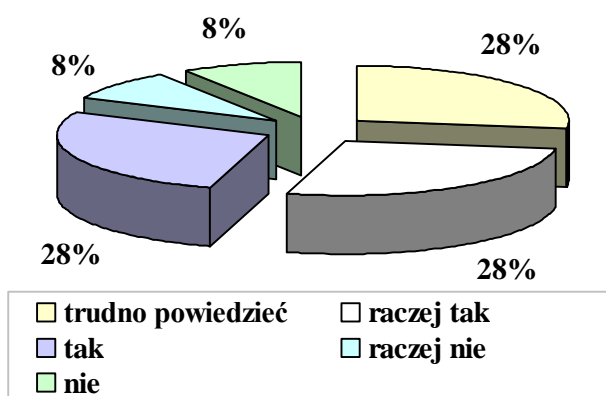
Skala problemu uzależnień

Badania własne Centrum AV.

W kwestii środowisk zagrożonych zjawiskiem uzależnień najczęściej wymienianymi grupami były rodziny dysfunkcyjne (59%) oraz osoby bezrobotne (25%). Określając skalę występowania tego problemu, prawie wszyscy badani (91%) ocenili ją jako średnią, a 9% respondentów nie miało zdania.

Czy oferta pomocy osobom uzależnionym jest wystarczająca?

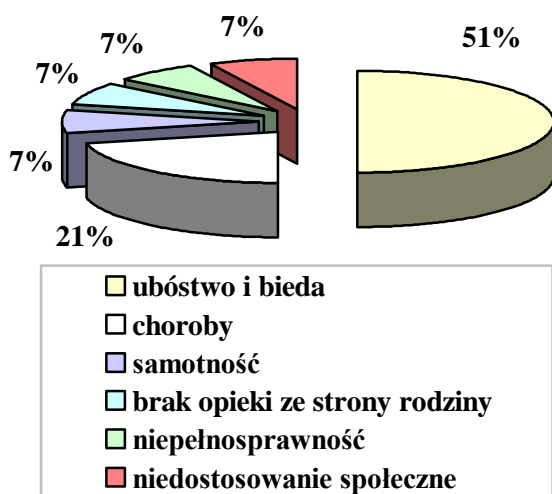

Badania własne Centrum AV.

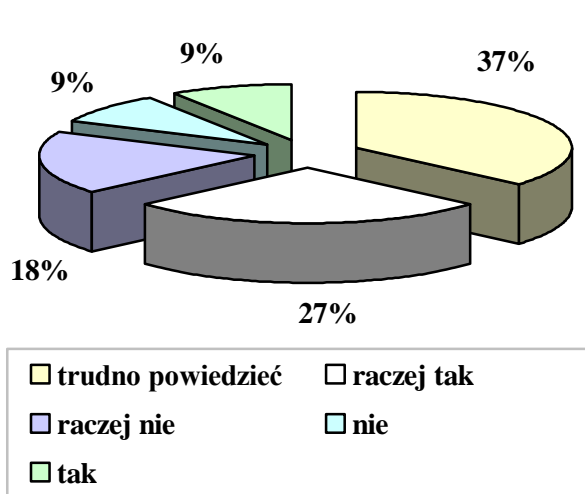
Jeśli chodzi o ocenę oferty pomocy dla osób uzależnionych, łącznie 59% ankietowanych stwierdziło, że jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca, zaś 16% pytanym było odmiennego zdania. Jednocześnie 28% respondentów nie miało sprecyzowanego stanowiska na ten temat.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące sytuacji osób starszych w środowisku lokalnym. Pozwoliły one na identyfikację najważniejszych problemów dotyczących tę grupę osób oraz ocenę pomocy świadczonej osobom w wieku poprodukcyjnym. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Problemy społeczne dotykające osoby starsze

Czy oferta pomocy osobom starszym jest wystarczająca?

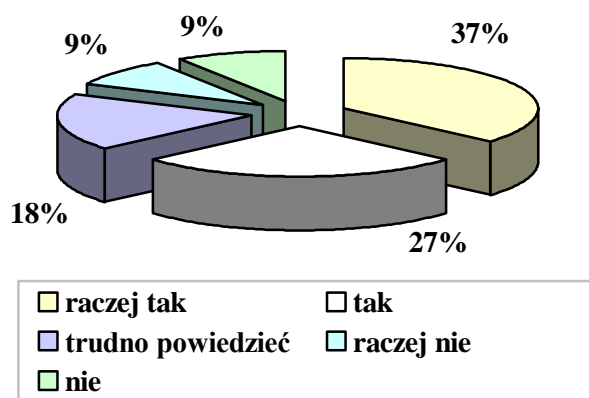

Badania własne Centrum AV.

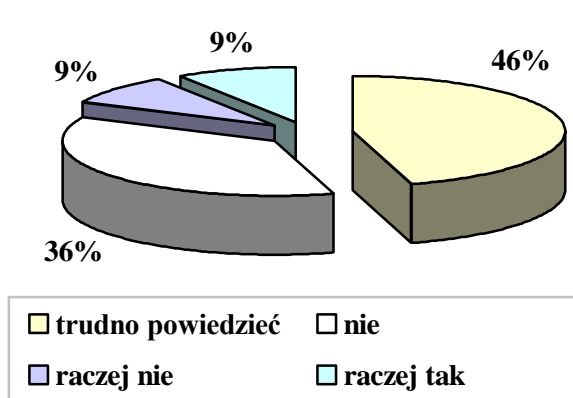
W kwestii osób starszych badani za najczęstsze problemy dotyczące tę grupę osób podawali ubóstwo i biedę (51%) oraz choroby (21%). Co do oceny oferty pomocy osobom starszym, wśród ankietowanych łącznie 36% badanych stwierdziło, że jest ona raczej wystarczająca lub wystarczająca. Łącznie 27% osób wyraziło odmienną opinię. Jednocześnie aż 37% respondentów nie potrafiło sprecyzować swojego stanowiska.

W ankiecie pytano także o stosunek do osób niepełnosprawnych oraz próbowano wysondować, jak postrzegana jest w społeczności lokalnej oferta pomocy dla tej grupy osób. Odpowiedzi na te pytania prezentują poniższe wykresy.

Czy osoby niepełnosprawne są akceptowane w środowisku lokalnym?

Czy oferta pomocy osobom niepełnosprawnym jest wystarczająca?

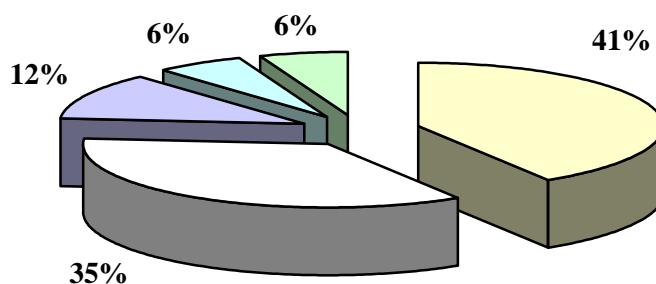

Badania własne Centrum AV.

W kwestii akceptacji osób niepełnosprawnych większość badanych (64%) wypowiedziała się pozytywnie, 18% pytanych było odmiennego zdania, i także 18% nie miało zdania na ten temat. Jeśli natomiast chodzi o ofertę pomocy osobom niepełnosprawnym, to łącznie 45% ankietowanych stwierdziło, iż jest ona raczej bądź niewystarczająca, zaś 9% respondentów było odmiennego zdania. Jednocześnie aż 46% badanych nie potrafiło jasno sprecyzować swojego stanowiska.

Wnikając w kwestię niepełnosprawności, poproszono ankietowanych o wskazanie problemów dotyczących osoby niepełnosprawne. Uzyskane odpowiedzi przedstawiono na poniższym wykresie.

Problemy społeczne dotyczące osoby niepełnosprawne

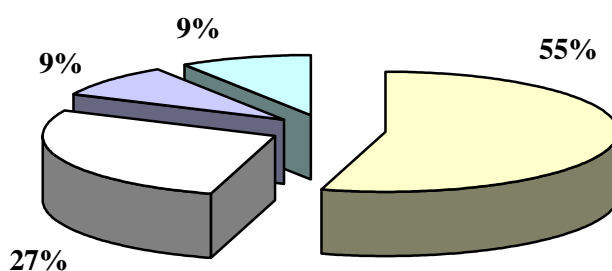
- bariery architektoniczne
- utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych
- utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- ubóstwo
- brak akceptacji w środowisku lokalnym

Badania własne Centrum AV.

Za problemy najbardziej nękające osoby niepełnosprawne badani uznali bariery architektoniczne (41%) oraz utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych (35%).

W ankiecie znalazło się również pytanie odnoszące się do osób chorych psychicznie zamieszkujących na terenie gminy.

Czy na terenie gminy zamieszkują osoby chore psychicznie?

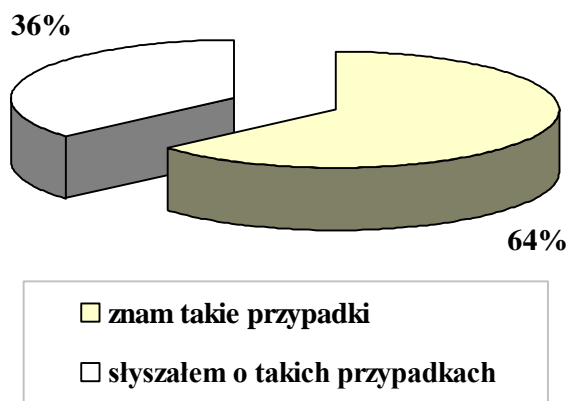
- tak, znam takie osoby
- słyszałem o takich osobach
- nie słyszałem o takich osobach
- nie znam takich osób

Badania własne Centrum AV.

Zagadnienie osób chorych psychicznie zamieszkujących w gminie nie jest obce większości jej mieszkańców – łącznie 82% ankietowanych stwierdziło, iż zna takie osoby bądź o nich słyszało. Jednocześnie łącznie 18% respondentów wyraziło odmienną opinię.

Osobne zagadnienie w ankiecie stanowiła przemoc w rodzinie. Ankietowani wypowiadali się na temat znajomości rodzin dotkniętych tym zjawiskiem. Uzyskane odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Czy w rodzinach istnieje zjawisko przemocy domowej?

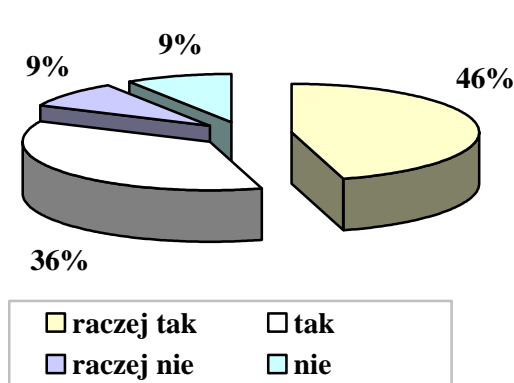

Badania własne Centrum AV.

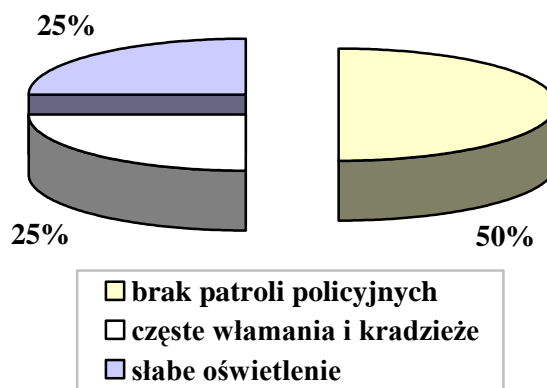
Podjmując kwestię zjawiska przemocy domowej, łącznie wszyscy badani stwierdzili, iż słyszeli o występowaniu tej patologii w gminie bądź znają takie przypadki, co należy uznać za zjawisko niezwykle niepokojące.

W ankiecie znalazły się również pytania dotyczące stanu bezpieczeństwa w środowisku zamieszkania. Respondenci dzieląc się swoimi odczuciami w tym zakresie, wskazywali jednocześnie źródła swojej wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

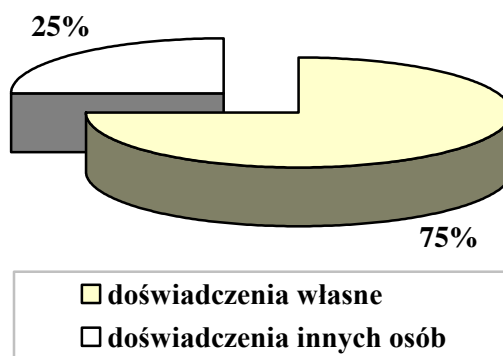

Przyczyny braku bezpieczeństwa

Badania własne Centrum AV.

Źródło wiedzy na temat stanu bezpieczeństwa w gminie

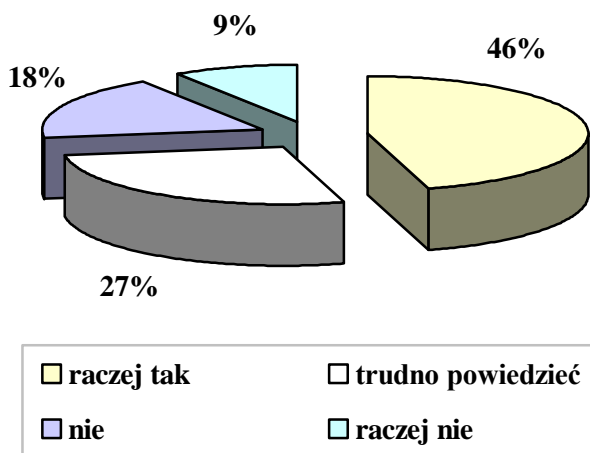
Badania własne Centrum AV.

Jeśli chodzi o kwestię poczucia bezpieczeństwa w gminie, to zdecydowana większość ankietowanych (łącznie 82%) stwierdziła, że czuje się raczej bezpiecznie bądź bezpiecznie w miejscu zamieszkania. Odmiennego zdania było 18% respondentów, którzy jako główne przyczyny braku bezpieczeństwa wymienili ograniczoną liczbę patroli policyjnych, częste włamania i kradzieże oraz słabe oświetlenie. Źródłem wiedzy respondentów na temat stanu bezpieczeństwa w środowisku lokalnym były w głównej mierze doświadczenia własne (75%).

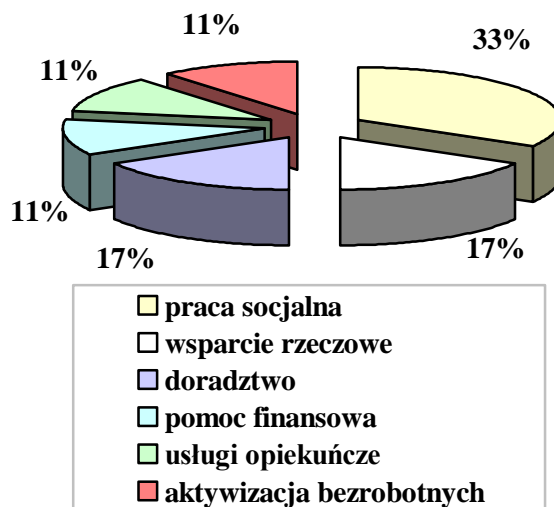
Dla porównania należy dodać, iż według badań TNS OBOP z 2006 roku, 70% mieszkańców Polski czuło się bezpiecznie w miejscu zamieszkania, a 28% wyraziło odmienny pogląd (badania przeprowadzono na zlecenie policji wśród osób powyżej 15. roku życia).

Kolejne pytania w ankiecie odnosiły się do działalności miejscowego Ośrodka Pomocy Społecznej. Respondenci oceniali ofertę udzielanej pomocy, wskazywali formy wsparcia, jakie powinien świadczyć OPS, oraz wypowiedzieli się na temat pracy pracowników socjalnych. Uzyskane odpowiedzi prezentują poniższe wykresy.

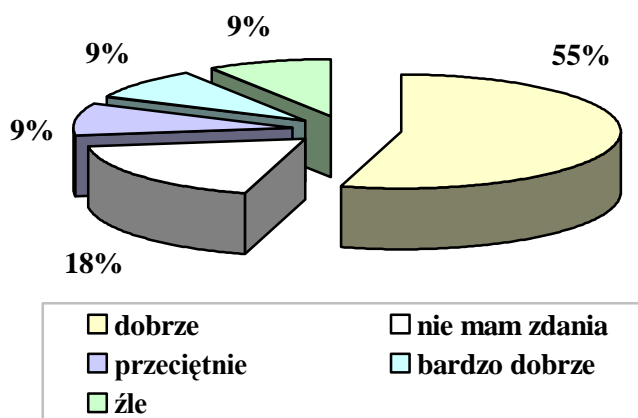
Czy pomoc OPS-u jest wystarczająca?

Jaką formę wsparcia powinien oferować OPS?

Ocena pracy pracowników socjalnych

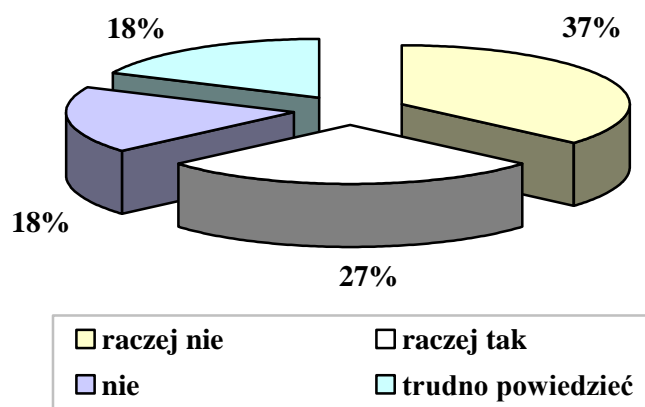

Badania własne Centrum AV.

W kwestii oceny pomocy udzielanej przez OPS, 34% ankietowanych stwierdziło, iż jest ona raczej wystarczająca, zaś łącznie 27% zapytanych było przeciwnego zdania. 27% badanych nie sprecyzowało swojego stanowiska. W kwestii form wsparcia, jakie powinien oferować OPS, ankietowani najczęściej wskazywali na pracę socjalną (33%), oraz wsparcie rzeczowe i doradztwo (po 17%). Jeśli natomiast chodzi o ocenę pracy pracowników socjalnych, łącznie 64% badanych oceniło ją dobrze lub bardzo dobrze, po 9% – przeciętnie bądź źle, a 18% respondentów nie miało zdania na ten temat.

Uzupełnieniem poprzednio omawianych kwestii było pytanie o stopień zaspokajania potrzeb środowiska lokalnego przez działające na terenie gminy organizacje pozarządowe.

Czy oferta pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe zaspokaja potrzeby środowiska lokalnego?

Badania własne Centrum AV.

Oceniając adekwatność pomocy świadczonej przez organizacje pozarządowe w stosunku do potrzeb ludności gminy, łącznie 55% badanych uznało, iż jest ona raczej niewystarczająca bądź niewystarczająca. Odmiennego zdania było 27% respondentów. Jednocześnie 18% ankietowanych nie potrafiło sprecyzować swojego stanowiska w tej sprawie.

2.10. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT. Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu). Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizę tę można z powodzeniem zastosować do dowolnego przedsięwzięcia, włącznie z programowaniem strategicznym.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Analiza SWOT została przygotowana w miejscowym Ośrodku Pomocy Społecznej. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Kwestia osób bezrobotnych

Mocne strony

- niewysoka skala bezrobocia na terenie gminy,
- niski poziom bezrobocia długotrwałego,
- wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości,
- dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi.

Słabe strony

- występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia,
- niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych długotrwale,
- niechęć bezrobotnych długotrwale do podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych,
- brak organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym.

Szanse

- spadek poziomu bezrobocia,

- zahamowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia.

Zagrożenia

- istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia.

Kwestie dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony

- dostateczna ilość środków finansowych,
- wystarczające zatrudnienie kadry merytorycznej w systemie pomocy społecznej,
- współpraca pomiędzy instytucjami zajmującymi się problematyką dzieci i młodzieży,
- aktywna działalność pracowników służb społecznych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i grup nieformalnych pracujących na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,
- prowadzenie przez samorząd gminy działań zapobiegających dysfunkcjom rodziny,
- zabezpieczanie dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania czasu wolnego.

Słabe strony

- niedostateczna liczba ośrodków wsparcia dla rodzin w kryzysie,
- brak analiz potrzeb dzieci i młodzieży,
- niski poziom aktywności w poszukiwaniu przez pracowników służb społecznych środków pozabudżetowych,
- warunki niesprzyjające prowadzeniu skutecznej pracy socjalnej,
- ograniczona działalność w zakresie upowszechniania idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży.

Szanse

- wzrost znaczenia organizacji pozarządowych w pracy na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,
- szansa na poprawę polityki społecznej wobec dzieci, młodzieży i rodziny dzięki członkostwu Polski w Unii Europejskiej,
- prowadzenie przez szkoły programów profilaktycznych.

Zagrożenia

- niesprzyjające udzielaniu pomocy społecznej dzieciom i młodzieży przeniesienie części uprawnień władzy centralnej na lokalne organy władzy,
- rozpad więzi społecznych i zanik kontroli społecznej,
- występowanie zagrożeń dla prawidłowego funkcjonowania rodziny: uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa,
- niski poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną,
- niewystarczająca opieka medyczna w szkołach,
- brak stabilności prawnej w dziedzinie pomocy społecznej dziecku i rodzinie.

Kwestia osób uzależnionych

Mocne strony

- dobrze przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi,
- dysponowanie stałymi środkami finansowymi na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.

Słabe strony

- brak bazy lokalowej oraz bazy leczenia odwykowego,
- deficyt miejsc pobytu dla ofiar przemocy,
- niewystarczające wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż alkoholu.
- brak organizacji pozarządowych zajmujących się osobami uzależnionymi.

Szanse

- traktowanie uzależnień jako problemu społecznego,
- współpraca pomiędzy fachowcami różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom,
- istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy,
- dostateczny dostęp osób uzależnionych do informacji o możliwych formach pomocy.

Zagrożenia

- ograniczone możliwości sprostania potrzebom osób uzależnionych,

- niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych,
- występowanie oznak zmęczenia, bezsilności i bezradności w społeczeństwie.

Kwestia ludzi starszych

Mocne strony

- dostateczny dostęp osób starszych do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym,
- wystarczająca ilość kadry służb pomocowych zajmujących się świadczeniem pomocy osobom starszym,
- prawidłowy obieg informacji o formach pomocy społecznej,
- stabilna liczba osób w wieku poprodukcyjnym na terenie gminy,
- możliwość realizowania się osób starszych w organizacjach samopomocowych.

Słabe strony

- brak określonego standardu usług dla osób starszych,
- niezadowalający poziom życia osób starszych,
- brak w gminie małych form pomocy społecznej dla osób starszych,
- utrudniony dostęp do domów pomocy społecznej,
- zmiana modelu rodziny wielopokoleniowej na jedno-, dwupokoleniową,
- niemożność kontynuowania przez osoby starsze aktywności zawodowej,
- brak działań w kierunku poprawiania sfery technicznej ułatwiającej codzienne życie osobom starszym,
- brak wolontariuszy udzielających wsparcia osobom starszym.

Szanse

- dostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej,
- stabilna liczba osób samotnych,
- brak zjawiska migracji ludzi młodych na inne tereny,
- brak występowania niekorzystnych zjawisk demograficznych,
- wpływ postępu w medycynie na poprawę sytuacji zdrowotnej osób starszych,

- system prawny regulujący funkcjonowanie nowych form pomocy społecznej dla osób starszych szansą na poprawę warunków ich życia.

Zagrożenia

- trudności w dostępie do szkoleń dla kadry realizującej pomoc osobom starszym,
- niewystarczające działania mające na celu uwrażliwianie systemu oświaty na problem osób starszych,
- niedostosowana do osób starszych infrastruktura,
- niski poziom koordynacji działań podmiotów świadczących usługi na rzecz osób starszych,
- niedokładne rozpoznanie potrzeb osób starszych,
- niesprzyjająca pomocy osobom w III wieku ogólna sytuacja społeczna i finansowa kraju.

Kwestia osób niepełnosprawnych

Mocne strony

- funkcjonowanie w sferze niepełnosprawności aktywnie działającej organizacji pozarządowej, z którą współpracują instytucje samorządowe,
- dobry przepływ informacji pomiędzy podmiotami pomocowymi,
- zaangażowanie środowiska osób niepełnosprawnych w działalność samopomocy,
- upowszechnianie w środowisku lokalnym pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych.

Słabe strony

- istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,
- nierównomierna i niewystarczająca oferta pomocy osobom niepełnosprawnym,
- niedostateczna baza rehabilitacyjna dla osób niepełnosprawnych,
- niedostateczna oferta opieki nad osobami niepełnosprawnymi,
- niepełne rozpoznanie liczby osób niepełnosprawnych.

Szanse

- wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych,
- prowadzenie edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych,

- współpraca sektora publicznego z sektorem pozarządowym w dziedzinie pomocy osobom niepełnosprawnym.

Zagrożenia

- nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych,
- niesprzyjająca pomocy osobom niepełnosprawnym sytuacja ekonomiczno-gospodarcza kraju,
- brak działań w zakresie upowszechniania w mediach problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw,
- spadek liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- ograniczona działalność w zakresie likwidowania barier architektonicznych,
- wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej, usługi opiekuńcze i stacjonarne.

Rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony

- pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych,
- posiadanie wyspecjalizowanej kadry pracowników pomocy społecznej,
- prowadzenie działań socjalnych z rodziną,
- istnienie na terenie gminy placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Słabe strony

- deficyt wyspecjalizowanych pracowników kompleksowo zajmujących się rodzinami z różnymi problemami,
- przeciążenie pracowników socjalnych liczbą zadań,
- utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.

Szanse

- odpowiednie do potrzeb rynku przygotowanie zawodowe absolwentów szkolnictwa w zakresie służb pomocy społecznej,

- stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej; uczestniczenie kadry pomocy społecznej w szkoleniach,
- współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty.

Zagrożenia

- niewystarczająca w stosunku do potrzeb ilość wykwalifikowanej kadry.

2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy lub obejmujące swym zasięgiem działania jej mieszkańców, które funkcjonują w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

2.11.1. INSTYTUCJE OFERUJĄCE POMOC I WSPARCIE

Instytucje oferujące pomoc i wsparcie prezentujemy w formie kart informacyjnych, które najtrafniej oddają możliwości udzielania wsparcia i pomocy mieszkańcom miasta. Karty zasobów zostały opracowane w ramach prac nad strategią i wskazują także pojawiające się w jednostkach potrzeby i możliwości rozwoju.

Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Wojska Polskiego 27, 05-084 Leszno.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Gmina Leszno.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Ośrodek, realizując zadania wynikające m.in. z ustaw o pomocy społecznej, i świadczeniach rodzinnych, koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

Ośrodek oferuje pomoc finansową i rzeczową, usługi opiekuńcze, pracę socjalną

(poradnictwo, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych itp.), aktywizację beneficjentów, dożywianie w placówkach oświatowych.

Kadrę jednostki stanowią: kierownik, trzech pracowników socjalnych oraz trzech innych pracowników.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

Oferta jednostki skierowana jest do mieszkańców miasta, którzy znajdują się w trudnej sytuacji materialno-bytowej i zdrowotnej.

4. UDZIAŁ W SZKOLENIACH KADRY ZATRUDNIONEJ W OPS-ie:

Kadra zatrudniona w OPS-ie uczestniczy w licznych formach doształcania i podnoszenia swoich kwalifikacji, wśród których należy wymienić następujące szkolenia,: „Rachunkowość i finanse”, „Świadczenia rodzinne”, „Dodatki mieszkaniowe”, „Rodzina z problemami”, „Projekty unijne”.

Środowiskowy Dom Samopomocy

Łubiec 45, 05-084 Leszno.

1. PODMIOT PROWADZĄCY:

Krajowe Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Na Rzecz Ludzi Niepełnosprawnych i Niezaradnych Życiowo „Przyłącz Się Do Nas”,

Bramki, ul. Północna 18, 05-870 Błonie.

2. CO OFERUJE (ZAKRES USŁUG):

Podstawowym zadaniem ŚDS-u jest podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności uczestników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego funkcjonowania poprzez różnorodne formy terapii zajęciowej (prowadzonej w pracowniach: gospodarstwa domowego, komputerowej, technicznej, plastycznej, dobrego wyglądu, botanicznej oraz Świetlicy Terapeutycznej, Altance Ogrodowej i Kawiarence Internetowej).

Placówka zapewnia osobom z zaburzeniami psychicznymi zaspokojenie potrzeb społecznych: komunikacji, aktywnego życia, pełnienia ról oraz akceptacji (wyjazdy, wycieczki, spotkania integracyjne, rajdy oraz plenery).

Cele te były realizowane w placówce poprzez ogólne usprawnienie i rozwój umiejętności wykonywania różnorodnych czynności, rozwój umiejętności zawodowych i społecznych, umożliwiających optymalny powrót do życia codziennego.

W placówce działa Zespół Wspierająco-Rehabilitacyjny, w skład którego wchodzi pracownicy Domu (m.in. psycholog, specjalista pracy z rodziną oraz instruktor terapii zajęciowej). Zespół ten dokonuje okresowej oceny stanu psychofizycznego użytkowników Domu, jak również opracowuje indywidualny program i zalecenia dla uczestnika poprzez różnorodne formy terapii i treningów umiejętności społecznych i interpersonalnych.

3. DO KOGO SKIEROWANA JEST OFERTA JEDNOSTKI (KATEGORIE I LICZBA KLIENTÓW):

ŚDS to placówka dziennego pobytu przeznaczona dla osób z zaburzeniami psychicznymi typu A. W roku 2007 z usług Domu korzystało łącznie 35 osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu Powiatu Warszawskiego Zachodniego.

2.11.2. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Na terenie gminy Leszno funkcjonuje 10 organizacji pozarządowych oraz są 2 parafie kościoła rzymskokatolickiego, a także Kościół Mariawicki. Pomiedzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje dobry przepływ informacji dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Samorząd gminy dysponuje uregulowaniami określonymi przez odpowiedni akt prawa miejscowego, dotyczącymi współpracy z organizacjami należącymi do sektora pozarządowego. Skutkuje to podejmowaniem współpracy z tymi organizacjami w zakresie wsparcia lokalowego i rzeczowego oraz doradztwa i konsultacji.

Każda społeczność, w której istnieją silne więzi społeczne, winna organizować współpracę między samorządem a organizacjami pozarządowymi, aby współdziałać w kierunku uzupełnienia i usprawnienia instytucjonalnego form pomocy. Poniżej prezentowane są stowarzyszenia działające na terenie gminy Leszno.

Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Leszno

1. Fundacja „Memento Mori”, ul. Warszawska 1, 05-084 Leszno;
2. Ludowy Klub Sportowy „Partyzant, 05-084 Leszno;

3. Stowarzyszenie „Radość Dzieciom Niepełnosprawnym”, ul. Sochaczewska 4, 05-084 Leszno;
4. Związek Polskich Fotografików Przyrodniczych, ul. Polna 25, 05-084 Leszno;
5. Ochotnicza Straż Pożarna w Lesznie;
6. Ochotnicza Straż Pożarna w Zaborowie;
7. Ochotnicza Straż Pożarna w Czarnowie;
8. Ochotnicza Straż Pożarna w Łubcu;
9. Drużyna ZHP, 05-084 Leszno;
10. Drużyna ZHR, 05-084 Leszno.

2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ

Zespół dokonujący diagnozy problemów społecznych na terenie gminy Leszno korzystał z szeregu możliwości pozyskania informacji od jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji współdziałających w szeroko rozumianym obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, korzystano ze źródeł wywołanych, tj. badań ankietowych i analizy SWOT.

Sumując uzyskane informacje i nakładając wyniki diagnozy na zakres możliwości kompetencyjnych samorządu, możemy wskazać najważniejsze obszary problemowe, których rozwiązanie powinno stać się przedmiotem troski samorządu lokalnego, a są one treścią części programowej niniejszego dokumentu.

Zespół przygotowujący dokument uznał, iż w pierwszej kolejności należy zaprogramować działania służące wzmocnieniu mieszkańców gminy w samodzielnym rozwiązywaniu własnych problemów poprzez rozwój kapitału społecznego i ludzkiego w środowisku lokalnym.

Równie istotne jest podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodziny. W tym zakresie należy przeciwdziałać dysfunkcjom opiekuńczo-wychowawczym, które osłabiają rodziny, a tym samym nie pozwalają w pełni zaspokoić potrzeb rozwojowych dziecka.

Odpowiedniego wsparcia należy także udzielić osobom dotkniętym lub zagrożonym ubóstwem, bezrobociem i bezdomnością, a także ludziom starszym i niepełnosprawnym – grupom szczególnie podatnym na marginalizację i wykluczenie

społeczne. Istotnym zagadnieniem jest również przeciwdziałanie uzależnieniom, negatywnie wpływającym na kondycję lokalnej społeczności.

Tworząc politykę społeczną na poziomie lokalnym, zgodnie z zasadami pomocniczości i partycypacji społecznej, nie sposób nie dostrzec w dokumencie programowym powyższych kwestii i wskazać dla nich właściwych możliwości rozwoju.

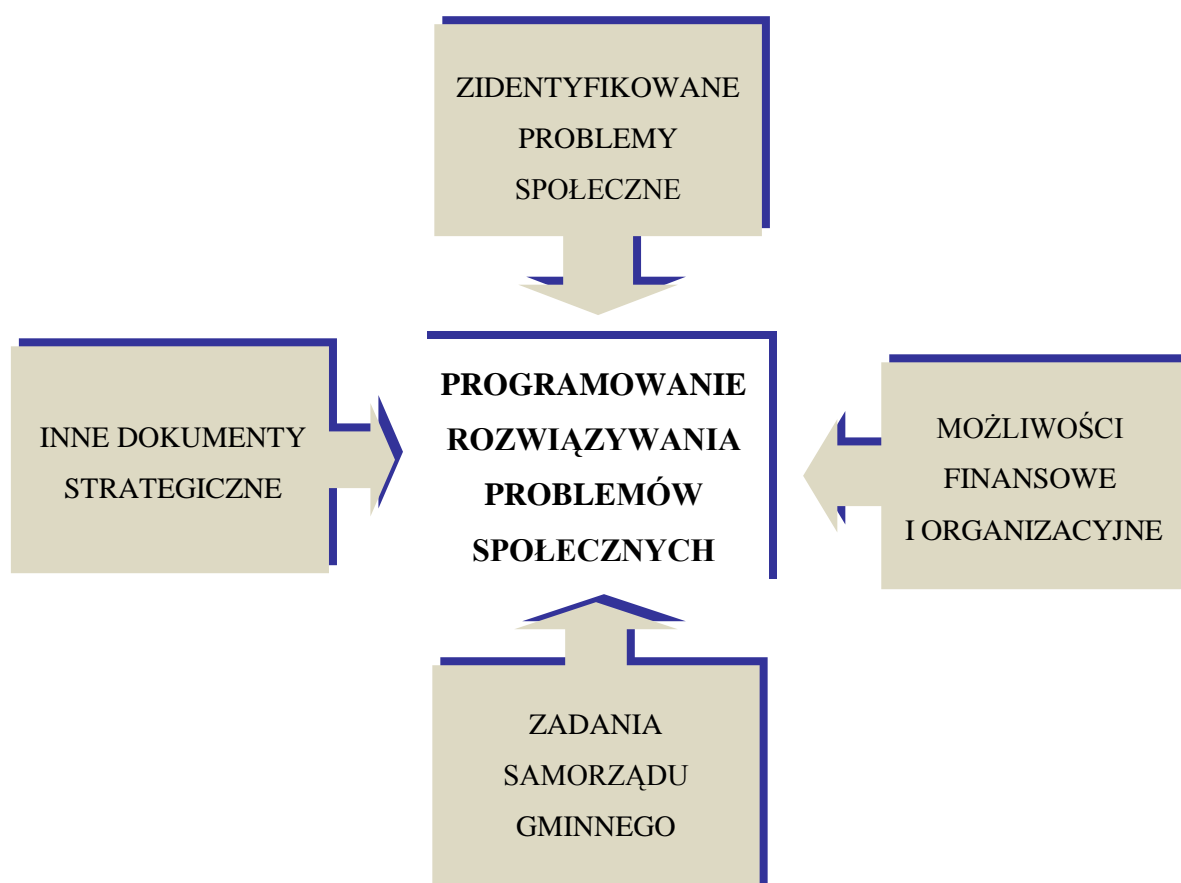
Poniższy diagram przedstawia problemy społeczne gminy Leszno, które należy rozwiązać w ramach lokalnej strategii.

PROBLEMY SPOŁECZNE GMINY LESZNO, KTÓRE NALEŻY ROZWIĄZAĆ W RAMACH LOKALNEJ STRATEGII

Poniższy diagram przedstawia związek zidentyfikowanych w procesie badawczym problemów społecznych z czynnikami, które należy brać pod uwagę w programowaniu działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych środowiska lokalnego. Oczywiście wpływ poszczególnych czynników jest złożony i niejednorodny. Największe znaczenie przy projektowaniu działań mają możliwości kompetencyjne samorządu lokalnego oraz warunki finansowe, nieco mniejsze, choć także istotne, inne dokumenty strategiczne omówione w części wstępnej.

ZWIĄZEK ZIDENTYFIKOWANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z PROGRAMOWANIEM DZIAŁAŃ

3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

W tej części dokumentu przedstawiono najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata. Zostały one ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

3.1. MISJA

**POPRAZEF PROFESJONALIZACJĘ SYSTEMU POMOCY
SPOŁECZNEJ GMINA LESZNO DĄŻY DO ZAPEWNIENIA
SWOIM MIESZKAŃCOM BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO,
ZGODNIE Z ZASADAMI POMOCNICZOŚCI
ORAZ SOLIDARYZMU SPOŁECZNEGO**

ZWIĄZEK MISJI Z CELAMI STRATEGICZNYMI

**POPURZEZ PROFESJONALIZACJĘ SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ
GMINA LESZNO DAŻY DO ZAPEWNIENIA SWOIM MIESZKAŃCOM
BEZPIECZEŃSTWA SOCJALNEGO, ZGODNIE Z ZASADAMI
POMOCNICZOŚCI ORAZ SOLIDARYZMU SPOŁECZNEGO**

Związek misji z celami strategicznymi przedstawiono w formie diagramu ostrosłupowego, uzależniając położenie poszczególnych celów strategicznych od liczby mieszkańców gminy, w stosunku do których adresowane będą cele operacyjne i kierunki

działań zawarte w części programowej strategii. Cel strategiczny nr 1 dotyczący wzmocnienia lokalnej społeczności w samodzielnym rozwiązywaniu własnych problemów obejmuje zdecydowaną większość mieszkańców, dlatego stanowi podstawę ostrosłupa, kolejne cele, oczywiście są nie mniej ważne, ale za każdym razem obejmują one wybrane – nieco mniejsze – grupy społeczne. Należy przyjąć, że zestawienie ma charakter wyłącznie pogładowy. W praktyce wybrane rodziny i mieszkańcy będą mogli być obejmowani realizacją programów i projektów z dwóch, a nawet trzech celów strategicznych w zależności od pojawiających się problemów społecznych.

3.2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Poniższe diagramy przedstawiają zidentyfikowane obszary problemowe oraz wyznaczone cele strategiczne i operacyjne.

Obszar problemowy 1.

Obszar problemowy: Zgodnie z zasadą pomocniczości system polityki i pomocy społecznej powinien uzupełniać i wspomagać naturalną strukturę społeczną w samoorganizacji i kompensowaniu podstawowych potrzeb. Winien zachęcać do aktywności społecznej i obywatelskiej

Cel strategiczny: **Wzmacnianie lokalnej społeczności w samodzielnym rozwiązywaniu własnych problemów**

Cele operacyjne:

Profesjonalizacja pomocy społecznej

Rozszerzanie współpracy pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi

Obszar problemowy 2.

Obszar problemowy: Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagają profesjonalnej pomocy

Cel strategiczny: **Wspieranie rodzin będących w kryzysie, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży**

Cele operacyjne:

Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Wzmacnianie pozycji dziecka w środowisku lokalnym, w szczególności dziecka niepełnosprawnego

Obszar problemowy 3.

Obszar problemowy: Pogłębiający się obszar ubóstwa stwarza zagrożenie dla poprawnie funkcjonującej wspólnoty lokalnej, przyczyniając się do rozwoju patologii społecznych oraz ograniczenia naturalnych funkcji społecznych, prowadząc do ekskluzji społecznej

Cel strategiczny: Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego

Cele operacyjne:

Działania ratunkowe w stosunku do grup dotkniętych problemem ubóstwa i marginalizowanych oraz działania zapobiegające w stosunku do grup znajdujących się na pograniczu minimum socjalnego

Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy

Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością

Obszar problemowy 4.

Obszar problemowy: Starość i niepełnosprawność bez wsparcia z systemu pomocy społecznej mogą prowadzić do trwałego wykluczenia społecznego znacznej grupy mieszkańców

Cel strategiczny: Budowa zintegrowanego systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych

Cele operacyjne:

Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych

Podjęcie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności

Aktywizacja osób upośledzonych psychicznie

Obszar problemowy 5.

Obszar problemowy: Uzależnienie, przede wszystkim od alkoholu, jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cel strategiczny: Rozwój zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Cele operacyjne:

Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień

Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują, m.in. przeciwdziałanie przemocy domowej

Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi

Obszar problemowy 1:

Zgodnie z zasadą pomocniczości system polityki i pomocy społecznej powinien uzupełniać i wspomagać naturalną strukturę społeczną w samoorganizacji i kompensowaniu podstawowych potrzeb. Winien zachęcać do aktywności społecznej i obywatelskiej.

Cel strategiczny 1.

Wzmacnianie lokalnej społeczności w samodzielnym rozwiązywaniu własnych problemów

Cele operacyjne:

1. Profesjonalizacja pomocy społecznej.
2. Rozszerzanie współpracy pomiędzy grupami społecznymi i organizacjami pozarządowymi a instytucjami rządowymi i samorządowymi.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Systematyczna diagnoza i monitoring istniejących problemów społecznych.
2. Systematyczne wzmacnianie kadr Ośrodka Pomocy Społecznej poprzez doszkalcenie i utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych.
3. Doskonalenie systemu informacyjnego o możliwościach udzielania pomocy społecznej i wsparcia mieszkańcom gminy, m.in. poprzez internet, rozlepianie plakatów, organizowanie spotkań informacyjnych.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Wspomaganie inicjatyw społecznych i inspirowanie rozwoju idei samopomocy.
2. Rozwijanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
3. Wspieranie organizacyjne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe.
4. Promowanie idei wolontariatu i pozyskiwanie wolontariuszy do współpracy w realizowaniu zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Obszar problemowy 2:

Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagają profesjonalnej pomocy.

Cel strategiczny 2.

Wspieranie rodzin będących w kryzysie, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży

Cele operacyjne:

1. Pomoc osobom i rodzinom, u których stwierdzono bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Wzmacnianie pozycji dziecka w środowisku lokalnym, w szczególności dziecka niepełnosprawnego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Zintensyfikowanie i rozwój pracy socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze środowisk niewydolnych wychowawczo.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej z systemu pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
3. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności sądem rodzinnym oraz kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
4. Zwiększenie dostępności miejsc w przedszkolach i żłobkach.
5. Budowa projektów socjalnych wspierających tworzenie domowych przedszkoli.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
2. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
3. Kontynuowanie dożywiania dzieci i młodzieży z rodzin ubogich, zagrożonych wykluczeniem społecznym i marginalizacją.

4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży szerszego dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego, m.in. poprzez zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych (zajęcia muzyczne, plastyczne, koła zainteresowań, turnieje sportowe, festyny rodzinne, wycieczki, zwiększenie dostępności Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu) przy wykorzystaniu bazy lokalowej placówek szkolnych oraz zaplecza sportowego gminy.
5. Rozwój opieki pedagogicznej w szkołach poprzez stosowne wzmocnienie kadrowe.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki pomocy społecznej oraz placówki oświatowe.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Obszar problemowy 3:

Pogłębiający się obszar ubóstwa stwarza zagrożenie dla poprawnie funkcjonującej wspólnoty lokalnej, przyczyniając się do rozwoju patologii społecznych oraz ograniczenia naturalnych funkcji społecznych, prowadząc do ekskluzji społecznej.

Cel strategiczny 3.

Redukowanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego

Cele operacyjne:

1. Działania ratunkowe w stosunku do grup dotkniętych problemem ubóstwa i marginalizowanych oraz działania zapobiegające w stosunku do grup znajdujących się na pograniczu minimum socjalnego.
2. Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy.
3. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością.

Kierunki działań do celu operacyjnego 1:

1. Zmniejszanie skutków ubóstwa i bezrobocia poprzez systematyczną pomoc finansową i rzeczową realizowaną przez Ośrodek Pomocy Społecznej.
2. Systematyczne doszktałanie pracowników socjalnych w zakresie wdrażania nowych instrumentów w pracy socjalnej – kontraktu socjalnego.

Kierunki działań do celu operacyjnego 2:

1. Objęcie pracą socjalną osób marginalizowanych, w tym bezrobotnych (ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych kobiet), aby zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia.
2. Rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia na terenie gminy, obejmującej m.in. organizowanie stażów absolwenckich i przygotowania zawodowego, prac interwencyjnych, robót publicznych i prac społecznie użytecznych, szkoleń i kursów umożliwiających zmianę kwalifikacji zawodowych.
3. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.

4. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia.
5. Współdziałanie w organizacji na terenie gminy punktu z doradcą zawodowym.

Kierunki działań do celu operacyjnego 3:

1. Wsparcie osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych poprzez: pracę socjalną, polegającą m.in. na poradnictwie.
2. Zapewnienie schronienia dla osób pozbawionych mieszkania poprzez współdziałanie z organizacjami pozarządowymi.
3. Prowadzenie działań osłonowych na rzecz osób bezdomnych – m.in. pomoc materialna, rzeczowa, medyczna, poradnictwo specjalistyczne, opracowywanie i realizowanie indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności,
4. Organizacja lokali socjalnych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Obszar problemowy 4:

Starość i niepełnosprawność bez wsparcia z systemu pomocy społecznej mogą prowadzić do trwałego wykluczenia społecznego znacznej grupy mieszkańców.

Cel strategiczny 4.

Budowa zintegrowanego systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych

Cele operacyjne:

1. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
2. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
3. Aktywizacja osób upośledzonych psychicznie.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3:

1. Systematyczny monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych.
2. Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania, w szczególności poprzez: propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia.
3. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej i partycypacji osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym, m.in. poprzez opracowywanie projektów socjalnych promujących integrację społeczną.
4. Wsparcie materialne, żywnościowe i transportowe dla osób w podeszłym wieku, samotnych i niepełnosprawnych.
5. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne.
6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie:
 - likwidacji barier architektonicznych, w szczególności w obiektach użyteczności publicznej,
 - aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, m.in. poprzez utworzenie sali ćwiczeń oraz ściśle współpracę z warsztatami terapii zajęciowej.

7. Wspieranie i rozszerzanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych – współdziałanie w zakresie organizacji klubu seniora.
8. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia na terenie gminy Domu Dziennego Pobytu dla osób starszych.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki pomocy społecznej.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

Obszar problemowy 5:

Uzależnienie, przede wszystkim od alkoholu, jest problemem społecznym, który przyczynia się do powstawania szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cel strategiczny 5.

Rozwój zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień

Cele operacyjne:

1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień.
2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują, m.in. przeciwdziałanie przemocy domowej.
3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.

Kierunki działań do celów operacyjnych 1-3:

1. Zintensyfikowanie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży.
2. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
3. Zwiększanie świadomości społeczności lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży) odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek.
4. Prowadzenie edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym poprzez tworzenie grup terapeutycznych i samopomocowych.
6. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania narkomanii.
7. Przeciwdziałanie przemocy domowej – opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej.

Odpowiedzialni za realizację kierunków działań:

Rada Gminy i Urząd Gminy, jednostki organizacyjne samorządu gminnego, w tym jednostki pomocy społecznej, placówki oświatowe, Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Środki finansowe:

Budżet samorządu lokalnego, środki pozyskane z funduszy zewnętrznych: rządowych, pozarządowych, unijnych, programów celowych.

Partnerzy:

Instytucje rządowe, naukowe, samorządowe, organizacje społeczne, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji pożytku publicznego.

3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

3.3.1. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji.

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

- **Zespół wdrażający strategię.**

Zespół powinien zostać powołany przez wójta odrębnym zarządzeniem, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca wójta, kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej oraz inne osoby wskazane przez wójta.

- **Roczna ocena wdrażania strategii.**

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celowych.

3.3.2. WSKAŹNIKI STOPNIA EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI STRATEGII

W obszarze polityki społecznej dysponujemy stosunkowo szeroką gamą wskaźników społecznych, za pomocą których możemy skutecznie oceniać poziom wdrażanych w wybranym sektorze zmian. Zespół wdrażający strategię będzie mógł

korzystać z szerokiego wachlarza wskaźników odzwierciedlających ważne wartości zakładane do osiągnięcia i ukierunkowujące proces rozwoju.

1. W obszarze dotyczącym ludności:
 - przyrost naturalny na 1.000 osób,
 - saldo migracji na 1.000 osób.
- W obszarze dotyczącym rynku pracy:
 - udział zarejestrowanych bezrobotnych w ogólnej liczbie czynnych zawodowo,
 - udział bezrobotnych do 30. roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
 - liczba poszukujących pracy na jedno wolne miejsce pracy.
- W obszarze dotyczącym dochodów i wydatków ludności:
 - dochody do dyspozycji gospodarstw domowych,
 - dochody na 1 osobę w podstawowych typach gospodarstw domowych,
 - odsetek osób żyjących w ubóstwie,
 - głębokość ubóstwa,
 - udział gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą.
- W obszarze dotyczącym oświaty i wykształcenia:
 - liczba ludności z wykształceniem wyższym na 1.000 osób w wieku 25 lat i więcej,
 - liczba ludności z wykształceniem co najmniej średnim na 1.000 osób w wieku 20 lat i więcej.

Dodajmy, że istnieją również wskaźniki – instrumenty polityki społecznej, za pomocą których cele mogą być osiągnięte lub które mogą wspomagać procesy osiągania celów. Są to m.in. procentowe udziały:

- osób dotkniętych problemami alkoholowymi korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami alkoholowymi należących do klubów AA itp. w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń alkoholowych w ogóle młodzieży,
- młodzieży wyedukowanej w zakresie zagrożeń związanych z narkotykami w ogóle młodzieży,

- osób dotkniętych problemami narkomanii korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami ubóstwa korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami,
- osób dotkniętych problemami dotyczącymi niepełnosprawności korzystających z pomocy w tym zakresie w ogóle osób dotkniętych tymi problemami.

Powyższe wskaźniki są w większości dostępne w zbiorach statystyki publicznej oraz w zasobach informacyjnych instytucji zajmujących się pomocą społeczną. Część danych może być zbierana okresowo poprzez badania ankietowe wśród mieszkańców gminy oraz w kluczowych dla rozwiązywania problemów społecznych instytucjach.

Ostateczny kształt systemu monitoringu powinien zostać skorelowany z projektami, które będą realizowane w ramach strategii. Najpowszechniej wskaźniki lokalnej efektywności osiągniętych celów są pogrupowane wokół najważniejszych obszarów realizacyjnych strategii i odnoszą się do poszczególnych zagadnień. Podstawowymi wskaźnikami, jakie mogą być przyjęte dla pomiaru efektywności wdrażania strategii, są wskaźniki ekonomiczne i społeczne.

- **Ekonomiczne:** stopień poniesionych nakładów, koszty jednostkowe uzyskania efektu, ilość środków finansowych przeznaczonych na realizację danego projektu.
- **Społeczne:** liczba programów i projektów socjalnych zrealizowanych w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, liczba uczestników szkoleń i warsztatów, ocena wartości merytorycznej realizowanych projektów, inicjatywy społeczne w obszarze aktywizacji i integracji społecznej, liczba osób usamodzielnionych.

3.3.3. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które

Rada Gminy rocznie będzie przeznaczala na ten cel. Projekty winny być realizowane w ramach:

- własnych zasobów samorządu (np. projekty OPS-u),
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii. Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. Ponadto powinny je cechować: efektywność, skuteczność i celowość.

- **Efektywność** – jest to jedna z najbardziej pożądaných cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana jest w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy, realizowane w ramach strategii, rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych. Służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami.
- **Skuteczność** – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy).

- **Celowość** – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Ocena celowości powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

3.3.4. PROPONOWANE PROJEKTY – BANK POMYSŁÓW

Prezentowany projekt powstał w trakcie prac nad dokumentem strategicznym i przedstawiamy go na zasadzie „banku pomysłów”, tzn. jego realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy wnioskodawca projektu pozyska na niego środki finansowe. Należy dodać, że zaproszenie do budowania projektów przekazano organizacjom pozarządowym i instytucjom gminy działającym w obszarze polityki społecznej.

PROJEKT 1.

Punkt wspierania dla rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi „Integracja o własnych siłach”.

WNIOSKODAWCA PROJEKTU

Środowiskowy Dom Samopomocy, Łubiec 45, 05-084 Leszno, tel. (022) 725 80 34

MIEJSCE REALIZACJI PROJEKTU

Środowiskowy Dom Samopomocy
Łubiec 45, 05-084 Leszno.

CEL STRATEGICZNY PROJEKTU

1. Podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności życia codziennego w rodzinie.
2. Wsparcie rodziny w sytuacjach kryzysów emocjonalnych i interpersonalnych.
3. Kształtowanie środowiska lokalnego w celu lepszego zrozumienia problemów osób zaburzonych psychicznie i ich rodzin.
4. Prowadzenie terapii indywidualnej i rodzinnej.
5. Prowadzenie rehabilitacji społecznej.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Prowadzenie działalności rekreacyjnej i kulturalnej (w tym: umożliwianie z korzystania z turnusów rehabilitacyjnych, organizowanie wycieczek turystyczno-krajoznawczych, organizowanie spotkań integracyjnych).
2. Zapewnienie rodzinom osób z zaburzeniami psychicznymi poczucia bezpieczeństwa poprzez tworzenie grup wsparcia psychicznego.
3. Organizowanie spotkań ze specjalistami w ramach poradnictwa psychologicznego i socjalnoprawnego.

BENEFICJENCI PROJEKTU

Osoby zamieszkujące na terenie gminy Leszno oraz w gminach ościennych.

ZAKRES PROJEKTU

1. Zorientowanie się wśród beneficjentów odnośnie potrzebie (sporządzenie listy osób chętnych, chcących brać udział w programie).
2. Opracowanie i dostosowanie programu do potrzeb beneficjentów (szkolenie, treningi, zajęcia edukacyjne).
3. Miejsce odbywania się spotkań – zorganizowanie i przystosowanie do potrzeb beneficjentów.
4. Zatrudnienie wykwalifikowanej kadry zgodnie z potrzebami programu.

PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Lesznie oraz ośrodki w gminach ościennych,
- Urząd Gminy,
- Środowiskowe Domy Samopomocy (wymiana doświadczeń).

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO URUCHOMIENIA PROJEKTU

- Środki finansowe – 40.000 zł,
- Ludzie – psycholog, pracownik socjalny, księgowa,
- Lokale – dwa pomieszczenia (pokoje socjalne).

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO FUNKCJONOWANIA PROJEKTU

- Środki finansowe – w granicach 60.000 zł.

CZAS REALIZACJI PROJEKTU

- Nie krócej niż 1 rok.

4. UWAGI KOŃCOWE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

Inne dokumenty programowe w zakresie lokalnej polityki społecznej powinny być zgodne z wytyczonymi w niniejszym dokumencie celami strategicznymi i kierunkami działań. Powinny je również rozwijać i uszczegóławiać. Odnosi się to zarówno do programów przyjmowanych przez organy samorządu corocznie, jak i dokumentów wieloletnich, m.in. do:

- *Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,*
- *Systemu Profilaktyki i Opieki nad Dzieckiem i Rodziną,*
- *Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi,*
- *Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,*
- *Programu Przeciwdziałania Narkomanii.*

Autorzy niniejszego dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania tym wszystkim, którzy przyczynili się do identyfikacji najważniejszych problemów społecznych środowiska lokalnego, oraz mają nadzieję na dalszą współpracę prowadzącą do zmiany społecznej.